

Ministru kabineta
2013.gada 13.decembr
r kojums Nr. ____

**Informat vai zi ojums par
jauniešu garantijas stenošanu
Latvij 2014.-2018.gad**

R ga, 2013

Satura r d t js:

Zi ojum lietotie sa sin jumi:	3
Ievads.....	4
1. Esoš s situ cijas apraksts	6
1.1. Jauniešu izgl t ba	7
1.2. Jauniešu nodarbin t ba	9
1.3. Esošie atbalsta pas kumi NEET grupas jauniešiem	12
2. Pašreiz jais sadarb bas meh nisms jauniešu integr šanai darba tirg un izgl t bas sist m , sadarb bas ietvaros konstat tas probl mas	16
3. Jauniešu garantijas stenošana Latvij	19
3.1. Jauniešu garantijas j dziena defin šana	19
3.2. Jauniešu garantijas pas kumu stenošana	20
3.3. Jauniešu garantijas institucion lais sadarb bas modelis neakt vo jauniešu atgriešanai izgl t b vai darba tirg	30
Kopsavilkums un galvenie secin jumi	32
1.pielikums – Galvenie Latvijas pl nošanas dokumenti, kuros ir aprakst ti r c bas virzieni attiec b uz jauniešu integr šanu sabiedr b un darba tirg	34
2.pielikums - Jauniešu garantijas stenošanai pl notais indikat vais finans jums 2014.- 2018.gad un dal bnieku skaits (SAM 3.7.3.)	35
3.pielikums - Jauniešu garantijas pas kumu kop jie un specifiskie r d t ji.....	36

Ziņojumā lietotie saīsinājumi:

CSP – Centrālā statistikas pārvalde

ESF – Eiropas Sociālais fonds

ES – Eiropas Savienība

Eurostat - Eiropas Savienības Statistikas birojs

JSPA - Jaunatnes Starptautisko programmu aģentūra

IZM – Izglītības un zinātnes ministrija

LM – Labklājības ministrija

NEET grupas jaunieši – jaunieši vecumā 13-24 gadi (ieskaitot), kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu (cilvēku skaits)

NEET I menis - jauniešu, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu patsvars jauniešu kopskaitā attiecīgaj vecumā (vecuma grupa 15-24 gadi)

NVA – Nodarbinātības valsts aģentūra

VIAA - Valsts izglītības atstāstības aģentūra

Ievads

Ekonomiskās un finanšu krīzes radītās sekas ir atstājušas būtisku ietekmi uz iedzīvotāju dzīves līmeni, to nodarbinātību un sociālās aizsardzības līmeni. Sociālais drošības sistēma ir saskārusies ar tūlītēju izācinājumiem kā straujš bezdarbā līmeņa pieaugums, ilgstošs bezdarbā līmeņa palielināšanās, nodarbinātības samazinājums un nabadzības un sociālās atstumtības riska pieaugums. Kā ES, tā nacionālā līmenī pēdējā gadu laikā politiskajās dienaskārtībās aktualizējas jautājums par noteiktu iedzīvotāju grupu diskriminācijas riska pieaugumu darba tirgū un nabadzības un sociālās atstumtības riska palielināšanos saistībā ar nepietiekamu integrāciju darba tirgū. Kā viena no šādu risku grupām, kuru situācija uzlabošanai tiek pievērsta pastiprināta uzmanība un plānoti paši atbalsta mehānismi, ir jaunieši.

„Eiropa 2020” stratēģijas¹ mērķis (turpmāk tekstā – „ES 2020” stratēģija) ir veicināt izaugsmi un nodarbinātību ES kopumā un katrā ES dalībvalstī atsevišķi. „Eiropa 2020” stratēģijai ir trīs galvenās prioritātes: gudra, ilgtspējīga un iekāujoša izaugsme. Lai sasniegtu augstākinātas prioritātes, „Eiropa 2020” stratēģijai ir pieci kvantitatīvie mērķi, kuri aptver nodarbinātības politikas, pētniecības un inovācijas politikas, enerģētikas un klimata pētniecības politikas, izglītības politikas un sociālās politikas jomas. „Eiropa 2020” stratēģija balstās uz Integrētajām vadlīnijām, uz kām pamata ES dalībvalstīs gatavo nacionālās reformu programmas „Eiropa 2020” stratēģijas stenošanai.

Atbilstoši Latvijas nacionālajai reformu programmai „ES 2020” stratēģijas stenošanai², Latvijas mērķis ir veicināt izaugsmi un nodarbinātību, nodrošinot vidējā termiņā IKP pieauguma tempus 4–5% apmērā un augstu nodarbinātības līmeni 73% apmērā līdz 2020.gadam.

Ar 2013.gada ES Padomes rekomendācijām Latvijai³ ir ieteikts risināt situāciju saistībā ar jauniešu bezdarbu, tajā skaitā izmantojot garantijas jauniešiem, izveidot visaptverošu karjeras atbalsta sistēmu un vienlaicīgi īstenot reformas profesionālās izglītības un apmācības nozarē un uzlabot mācību prakses kvalitāti un pieejamību.

Uzsverot ieguldījumu jauniešu cilvēkkapitālā ilgtermiņa ietekmi iekājošās ekonomiskās izaugsmes kontekstā un aktualizējot jauniešu bezdarbā pieaugumu ekonomiskās krīzes laikā Eiropas Savienībā, kā arī emotīvā stratēģijas “Eiropa 2020” izvirzītās nodarbinātības, izglītības un nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanas mērķus un Dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnes, kas apstiprinātas ar Padomes 2010. gada 21. oktobra Lēmumu 2010/707/ES, jo pašā 7. un 8. pamatnostādņā noteikto ācinājumu dalībvalstīm jauniešu integrāciju darba tirgū veicināšanai, Eiropas Padome un Eiropas Komisija 2012.gadā un 2013.gadā ir publicējušas ieteikumus un priekšlikumus jauniešu garantijas izveidošanai⁴. 2012.gada

¹ <http://www.em.gov.lv/em/2nd/?cat=30360>;

“Eiropa 2020 stratēģija”

² http://www.em.gov.lv/images/modules/items/LV_NRP_lat.pdf;

Latvijas nacionālā reformu programma “ES 2020” stratēģijas stenošanai

³ http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nd/csr2013_latvia_en.pdf; ES Padomes rekomendācija Latvijai

⁴ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0729:FIN:EN:PDF>; Eiropas

Padomes ieteikums par garantijas jauniešiem izveidi (2013.gada 22. aprīlis; 2013/C 120/01) pieejams

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:120:0001:0006:LV:PDF>;

Komisijas 2013.gada 19. jūnija paziņojums „Sadarbība jauniešu labā – ācinājums darbībai, lai mazinātu jauniešu bezdarbu” pieejams ...

decembrī tika publicēta Jauniešu nodarbinātības pakotne un 2013.gada mart Jauniešu nodarbinātības iniciatīva tika piešķirta 6 miljardi eiro. **Termins „Jauniešu garantija” attiecas uz jauniešu vecumu līdz 25 gadiem, kas nemācās vai atstāj formālo izglītību, iespējumētru mēšu laikā saņemt labu un kvalitatīvu darbu, mēceklības, stažāšanu, kā arī izglītības piedāvājumu, kura ietvaros tiek iegūta atzīta profesionālā kvalifikācija.** Jauniešu garantijas galvenā grupa ir jaunieši, kas nemācās, nestrādā un neapgst arodu (turpmāk tekstā – NEET grupas jaunieši) vecumu līdz 25 gadiem (kas nozīmē, 24 gadi ieskaitot). Saskaņā ar ESF regulas 2014.-2020.gadam projektā noteikto, ja dalībvalstīs saskata nepieciešamību un identificē šīs grupas darba tirgū ar jauniešiem vecumu līdz 29 gadiem, tās var saņemt atbalstu ar NEET grupas jauniešiem vecumu līdz 29 gadiem.

Apzinoties iepriekšminētajā jautājuma aktualitāti, Eiropas Komisija Jauniešu garantijas stenošanu ir noteikusi kā nekavējoties stenojamu pasākumu, aicinot dalībvalstis ar reāliem, kuros jauniešu bezdarbā līmenis pārsniedz 25%, līdz 2013.gada decembrim iesniegt Jauniešu garantijas stenošanas plānu, nosakot tās institucionālo ietvaru, partnerības nosacījumus, finansēšanas modeļus, plānotos pasākumus un tml.

Latvijas plānošanas dokumentos (skat. 1.pielikumu) jaunieši ir noteikti kā viena no prioritārajām mērķa grupām aktīvās darba tirgus politikas pasākumos, izglītības un nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanā, jo jauniešu bezdarbā līmenis Latvijā pēdējos gados paliek viens no augstākajiem ES dalībvalstīs (2012.gadā 29% salīdzinājumā ar ES vidējo 23%). Galvenie darbības virzieni šajā politikā joms ir vērsti uz jauniešu bezdarbā mazināšanu un integrāciju darba tirgū, jauniešu sociālo aizsardzību, bērnu un jauniešu nabadzības mazināšanu, jauniešu izglītības kvalitātes un prasmi attīstīt nodrošināšanu. Nacionālā līmenī definētas prioritātes, nodarbinātības un izglītības politikas mērķi, darbības virzieni un politikas pasākumi lielā mērā saskaņā ar Eiropas Komisijas izpratni par Jauniešu garantijas iniciatīvas būtību un ir vērsti uz identificēto problēmu saistību ar jauniešu nodarbinātību un integrāciju darba tirgū risināšanu.

Latvijas plānošanas dokumentos noteikts, ka viens no darba ar jaunatni uzdevumiem ir orientēties uz sociālās atstumtības riskam pakļautajām jauniešu grupām, t.sk. jauniešiem, kas nemācās, nestrādā un neapgst arodu. Saskaņā ar Eiropas Jaunatnes politikas zināšanu centru (*European Knowledge Centre for Youth Policy*) sniegto informāciju jaunieši, kas nemācās, nestrādā un neapgst arodu nav homogēna, bet gan daudzējāda grupa, kas aptver visus jauniešus – gan tos, kuri ieguvuši augstko izglītību, bet nav nodarbināti, kā arī tos, nestrādājošos jauniešus, kas nav pabeiguši pat vidusskolu. Jaunieši, kas ilgstoši nemācās, nestrādā vai neapgst arodu pakārti daudzām sociālām problēmām – diskriminācijai, sociālajai atstumtībai, nabadzībai, kam seko individuālas problēmas, proti, ticības zudums valsts iestādēm, motivācijas trūkums līdzdarboties politiskajā un sabiedriskajā dzīvē, vardarbības un noziedzības pieaugums, fizisko un garīgo slimību palielinājums, pašapziņas trūkums, alkohola un narkotiku lietošana un vēl daudzas citas individuālas, ekonomiskas un sociālo problēmu radītās sekas.

Jaunatnes politikā noteiktie pamatprincipi, kas nosaka informācijas pieejamību jauniešiem atbilstoši viņu vajadzībām un interesēm, vienlīdzīgi iespējami nodrošināšanu jauniešu līdzdalībai sabiedriskās, politiskās un ekonomiskās aktivitātēs, labvēlīgu sociālo un ekonomisko priekšnosacījumu veidošanu, mobilitātes veicināšanu, tiešveidīgu korelāciju ar Eiropas Komisijas definētajiem pamatnostādņu prioritāriem darbības virzieniem (uz partnerību pamatotas pieejas veidošanu, agrā iesaistīšana un

aktivizācija, atbalsta pasākumi integrācijai darba tirgū u.c.). Līdz ar to, izstrādājot Jauniešu garantijas plānu Latvijā, galvenais uzdevums ir izvērtēt esošo tiesisko ietvaru, politikas pasākumu stenošanu un institucionālo mehānismu darbības rezultātus, identificēt galvenos izaicinājumus un tērpus un piedāvāt pilnveidotus Jauniešu garantijas pasākumus.

Lai uzskatu darbu pie Jauniešu garantijas plānošanas un apzinātu viedokļus par galvenajiem darbības virzieniem, izaicinājumiem un problēmām, LM sadarbībā ar IZM ir organizēti virkni pasākumu un diskusiju, iesaistot dažādu nozaru politikas veidošanā un stenošanā iesaistītus ekspertus - sociālo dienestu un izglītības jomas speciālistus, NVA speciālistus, jaunatnes organizāciju pārstāvjus, Saeimas deputātus, ministriju pārstāvjus, sociālo partneru organizācijas un Latvijas Pašvaldību savienības pārstāvjus. Sadarbībā ar pašvaldību sociālajiem dienestiem tika apkopota informācija par jauniešu situāciju reģionos, sociālo dienestu identificētajām problēmām, esošajiem institucionālajiem sadarbības mehānismiem jauniešu problēmu risināšanā un nepieciešamajiem uzlabojumiem. Diskusiju un aptaujas rezultāti atspoguļojas turpmākajai situācijai aprakstā un izvērtējumā par nepieciešamajiem uzlabojumiem sadarbības mehānismu un politikas pasākumos.

Šī ziņojuma mērķis ir raksturot Jauniešu garantijas vietu un stenošanas mehānismu vispārējā politiskajā ietvarā, tā papildinātību ar izglītības un aktīvās nodarbinātības politikas pasākumiem un prioritātēm, kā arī sniegt informāciju par plašo partnerības modeļiem un plānotajiem pasākumiem jauniešu atbalstam.

1. Esošs situācijas apraksts

Saskaņā ar Jaunatnes likumu jaunieši Latvijā ir persona vecumā no 13 līdz 25 gadiem. Savukārt CSP, saskaņā ar starptautisko metodoloģiju, apkopojot statistisko informāciju par jauniešiem Latvijā vecumā no 15 līdz 24 gadiem (ieskaitot). Saskaņā ar CSP datiem, 2013.gadā Latvijā dzīvoja 308 tūkstoši jauniešu vecumā 13-25 gadi, no tiem **236 tūkstoši bija vecumā no 15 līdz 24 gadiem**. Jauniešu vecumā 15-24 gadi patsvars iedzīvotāju kopskaitā veido 12%. Aptuveni 137 tūkstoši jauniešu šajā vecumā ir neaktīvi (pārsvarā tie ir skolnieki vai studenti, kas studē pilna laika laikā un nestrādā), 27,1 tūkstoši jauniešu meklē darbu, bet 71,1 tūkstoši jauniešu – strādā⁵. **Latvijā 37,8 tūkstoši jauniešu nestrādā, nemcās un neapgūst arodu**, savukārt tikai 8,7 tūkstoši jauniešu ir reģistrēti Nodarbinātības valsts aģentūrā⁶ (turpmāk – NVA). Saskaņā ar Eurostat datiem Latvijā pēdējos gados pieaug NEET grupas jauniešu patsvars vecumā 15-24 - no 11,4% 2008.gadā līdz 14,9% 2012.gadā, kamēr ES-28 vidējais rādītājs ir zemāks (2012.gadā – 13,1%).

EUROSTAT dati⁷ liecina, ka 18-24 gadu jauniešu vidējais nabadzības riskam pakauto patsvars 2012.gadā bijis 20,0%, kas ir zemāks rādītājs pēdējo trīs gadu laikā. Vērtējot Baltijas valstu kontekstā, Latvijas rādītājs ir līdzīgs Igaunijas un Lietuvas rādītājiem (attiecīgi – 20,9% un 20,2%). Kopš 2007.gada nabadzības riskam pakauto jauniešu patsvars Latvijā ik gadu palielinājies, tikai 2012.gadā uzrādīt samazināšanās tendenci. Latvijā kopumā nabadzības riskam pakauto iedzīvotāju patsvars 2012.gadā bijis 19,4% un pēdējo četru gadu laikā tas ik gadu samazinājies.

⁵ CSP dati 2013.gada 3.ceturksnī

⁶ NVA dati uz 2013.gada oktobra beigām

⁷ European Union Statistics on Income and Living Conditions, "At-risk-of-poverty rate by age group": <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tessi012&plugin=1>

Sekojoši situācija jauniešu mērķa grupā ir līdzīga situācijai Latvijā iedzīvotāju vidū kopumā.

1.1. Jauniešu izglītība

Izglītības līmenis ir tieši korelējošs ar nodarbinātības, bezdarba un nabadzības un sociālās atstumtības riska rādītājiem. Eurostat 2011.gadā apkopotie dati liecina, ka vislielākie bezdarba draudi ir vārojami tieši pamatizglītību ieguvušo vidū. Latvijā pozitīvos darba tirgus iznākumus vairāk ietekmē izglītība nevis piederība noteiktai vecuma grupai. Piemēram, bezdarbā lēmēji starp jauniešiem bezdarbniekiem ar pamatizglītību un augstskolu izglītību atšķiras 4 reizes, starp pamatizglītību un profesionālo izglītību - 2,7 reizes. Pasaules Bankas pētījuma⁸ rezultāti liecina, ka visaugstākais nabadzības un sociālās atstumtības risks ir cilvēkiem ar pamatā izglītību un jo augstāks iegūtās izglītības līmenis, jo nabadzības risks ir zemāks. Ņemot vērā iepriekšminēto, Jauniešu garantijas kontekstā galvenie izaicinājumi ir saistīti ar izglītības iegūšanu, kas ietekmē turpmāko izglītības iegūšanas procesu vai profesijas izvēli, gan ar sociālās riska grupu integrāciju izglītības sistēmā.

Kaut arī jauniešiem Latvijā ir pietiekami plašas izglītības ieguves iespējas, zināma daļa jauniešu izglītības procesā sastopas ar problēmām un pametmācības, neiegstot savam vecumam atbilstošu izglītību. Latvijas NRP noteiktais mērķis ir samazināt skolu nepabeigušo iedzīvotāju patsvaru vecumā no 18-24 gadiem līdz 13,4%. Laika posmā no 2010.gada iezīmējamas pozitīvas attīstības tendences – ja 2010.gadā jauniešu patsvars, kuru izglītības līmenis ir pamatizglītība vai zemāks, kuri vairs nemācās, bija 13,3%, tad 2012.gadā šis rādītājs samazinājās līdz 10,5%.

Ņemot vērā līdzšinējo Latvijas NRP mērķa rādītāja sasniegšanas progresu, plānots pārvērtēt mērķa rādītāju 2020.gadam, pazeminot to no 13,4% līdz 10,0%.

Šis rādītājs analīzē atklāj izteiktas atšķirības dzimumu griezumā, proti, vīriešu patsvars skolu nepabeigušo iedzīvotāju kopskaitā attiecīgaj vecuma grupā ir aptuveni divas reizes augstāks sievietes patsvars (2009.gadā attiecīgi 17,2% un 9,4%, 2011.gadā – 15,8% un 7,5%, 2012.gadā – 14,5% un 6,2%), kā arī atšķirības reģionālajā griezumā (2012.gadā laukos no attiecīgaj vecumā izglītību priekšlaicīgi pameta – 13,8%, savukārt pilsētās – 8,8%).

Kopš 2011.gada februāra valstī ir noteikta vienotā kārtība, kādā izglītības iestāde informē izglītājamo vecākus, pašvaldības un valsts iestādes, ja izglītājamais bez attaisnojoša iemesla neapmeklē izglītības iestādi un ir uzlabota obligātajā izglītības vecumā esošo bērnu uzskaites sistēma. 2012.gadā ir būtiski samazinājies bērnu skaits, par kuriem pašvaldībām nav informācijas (2648) salīdzinājumā ar 2010.gadu (4484). 2012.gada februārī šīs spēkā kārtība, kādā izglītājamie tiek uzņemti vispārējās izglītības iestādēs un atskaitīti no tām (izņemot internātskolas un speciālās izglītības iestādes). Kārtība nosaka obligātus atbalsta pasākumus skolniekiem, kuriem ir grūtības mācīties, lai skolā nodrošinātu atstāšana uz otru gadu notiktu tikai pašos

⁸ <http://lm.gov.lv/text/2524>

gad jumos. 2011./2012.m.g. otrgadnieku patsvars dienas skol s ir samazin jies no 2,5% l dz 1,7%, sal dzinot ar iepriekš jo m c bu gadu.

Statistikas dati liecina, ka 2011./2012.m c bu gad no pamatskolas beigušajiem m c bas uzreiz neturpin ja n kamaj izgl t bas posm 5,4%, savuk rt no vidusskolas beigušajiem m c bas neturpin ja 36,4 %.

No 1.m c bu gada atskait to profesion l s izgl t bas iest žu audz k u skaits 2011./2012.m c bu gad bija 2265 audz k i jeb 19.5% no visiem 1.m c bu gada studentiem, kas nor da uz nepieciešam bu pastiprin ti piev rsties „atbiruma” probl mai un veicin t jauniešu atkal iesaist šanos izgl t bas sist m . Augst k s izgl t bas studiju programmu atbirums 2010./2011.akad miskaj gad bija 14595 studenti, kas ir 15,9% no kop j studentu skaita (91907 studenti). Atbiruma r d t ji atš iras pilna laika studiju programm s un nepilna laika studiju programm s – 14,2% un 19,8% attiec gi.

V rt jot skol nu sekmju l meni, iez m jas pozit vas att st bas tendencies. 2011./2012 m c bu gada nosl gum to skol nu patsvars, kas pamatskolas beig s sa ma liec bu, bija 3,2% no pamatskolas beidz ju kopskaita sal dzinot ar 2007./2008. m c bu gadu - 4,7%. Savuk rt otrgadnieku un trešgadnieku kopskaits visp r j s izgl t bas skol s 2011./2012.m c bu gada s kum bija par 40% maz ks nek 2007./2008.m c bu gad . Ta u skol nu kompeten u l me a v rt jums uzr da situ cijas pasliktin šanos. Saska ar OECD PISA p t juma datiem 2006.gad Latvij tikai 4,1% no jauniešiem 15 gadu vecum uzr d ja augst ko kompetenci dabaszin tn s, 4,5% – las tprasm un 6,6% – matem tik . Savuk rt 2009.gada OECD PISA p t jumu rezult ti uzr da situ cijas pasliktin šanos - tikai 3,1% no jauniešiem 15 gadu vecum apliecina augst ko kompetenci dabaszin tn s, 3% – las tprasm un 6% – matem tik . paši izteiktas ir atš ir bas starp dzimumiem – starp v ju sniegumu uzr d jušajiem jauniešiem ir 8,7% meite u un 26,6% z nu.

Vienlaic gi OECD PISA 2006. un 2009.gada rezult ti nor da uz to, ka Latvijas izgl t bas sist ma nodrošina vienl dz g kas izgl t bas iesp jas nek vid ji OECD valst s. Sal dzinot ar OECD valstu vid jiem r d t jiem (t.sk. Igaunijas un Lietuvas), Latvijas izgl t bas sist ma liel k m r kompens nelabv l ga ime u soci li ekonomisk statusa ietekmi uz sasniegumiem. Latvij ir konstat ta iev rojama soci lekonomisk st vok a indeksa vid j s v rt bas atš ir ba tieši lauku skolu skol niem un mazpils tu un pils tu skolu skol niem, kas nor da uz lauku skol nu b tiski nelabv l g ko soci li ekonomisko statusu.

Visizplat t kie iemesli, k d tiek p rtrauktas m c bas, ir nelabv l gie imenes un soci lekonomiskie apst k i. Baltijas Soci lo zin t u instit ta p t juma⁹ dati liecina, ka vec ku ierobežotie finansilie l dzek i var b t iemesls, kura d b rni nev las apmekl t skolu, regul ri kav vai pat pamet to. Soci l st vok a un nosl ošan s d b rni no tr c g m un maz k p rtikuš m imen m izj t diskomfortu skolas vid , k rezult t vi i labpr t k uzturas rpus skolas starp citiem, vair k sev l dz giem. Priekšlaic ga m c bu p rtraukšana sekm jauniešu ieiešanu darba tirg bez adekv t m prasm m un zin šan m, kas savuk rt rada paaugstin tu bezdarba vai str d jošo nabadz bas risku šiem jauniešiem¹⁰. K nor d ts Eiropas Komisijas zi ojum , priekšlaic gai m c bu p rtraukšanai ir tieša korel cij a ar t diem ar nabadz bu

⁹ Baltic Institute of Social Sciences, “Izgl t bas izmaksu ietekme uz skol nu atbiršanu pamatskol s”, 2007, 10.lpp.; available at http://www.biss.soc.lv/downloads%5Cresources%5Cdropout/izmaksu_ietekme_dropout.pdf

¹⁰ European Commission, Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion “Social Europe. Current challenges and the way forward” Annual Report of the Social Protection Committee (2012)

asoci tiem faktoriem kā mērķu sgratība, diskriminācija, vienaudžu noraidījums, ierobežota pieejamība izglītībai un nepietiekama reālā mobilitāte. Ar pašvaldību sociālie dienesti kā nozīmīgākie jauniešu problēmas risināšanas motivācijas trūkumu mērķtieci un/vai iesaistīt brīvlaika pavadīšanas aktivitātes, kam seko uzvedības un socializācijas problēmas un mērķbūvēšanas jumi, deviānta uzvedība, nepietiekama vecāku uzraudzība un finanšu trūkums īmenī, zems izglītības līmenis.

Līdz ar to vieni no galvenajiem izaicinājumiem šo problēmu mazināšanai ir:

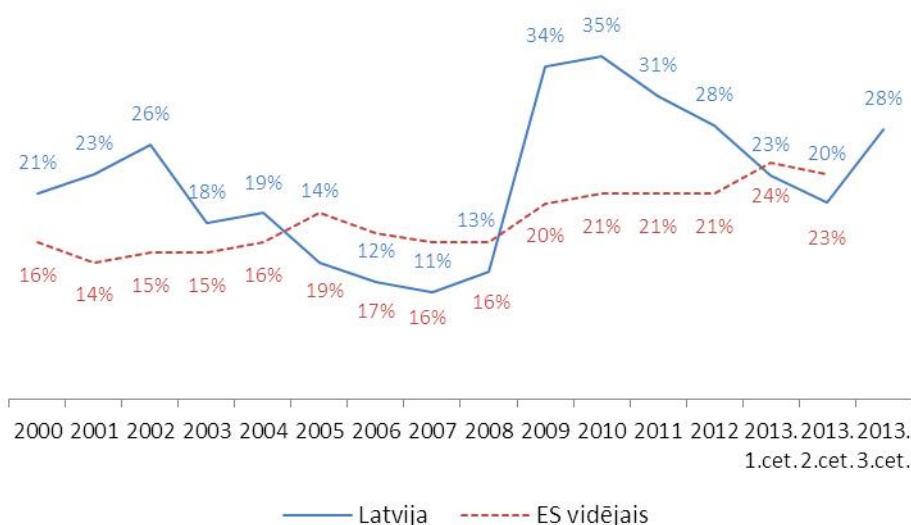
- tādā starpdisciplinārā un starpinstitucionālā sadarbības modelī izveidēt priekšlaicīgā mērķbūvēšanas, pārraudzības mazināšanai un novēršanai, kas integrē veidstiprinātu sadarbību starp ģimeni, skolu, pašvaldības sociālo dienestu, NVA un citiem darbinājamajiem jaunatni iesaistītajiem institūtiem;
- obligātā izglītības vecumēsošo bērnu uzraudzības sistēmas pilnveidošana;
- jauniešu atgriešana izglītības sistēmā un darba tirgus vajadzībām atbilstošā izglītības nodrošināšana.

1.2. Jauniešu nodarbinātība

Latvijā augstākais jauniešu darba meklētāju patsvars vecuma grupā no 15 līdz 24 gadiem ekonomiski aktīvo jauniešu kopskaitā bija 2009. gada 4. ceturksnī (LV - 40,4%, ES - 20,5%), bet no 2010. gada sākuma tas pakāpeniski samazinājās un 2013. gada jūnijā sasniedza 19,8% (skat. 1. attēlu). Paši augstāk bezdarbā līmenis ir personām vecumā 15-19 gadi, kur bezdarba 2012. gadā bija 58,8% jauniešu (ES - 28,2%), bet vecumā 20-24 gadi - 24,8% (ES - 21,3%).

1. attēls

**Jauniešu bezdarbības līmeņa izmaiņas
Latvijā un Eiropas Savienībā (procentos, Eurostat dati)**

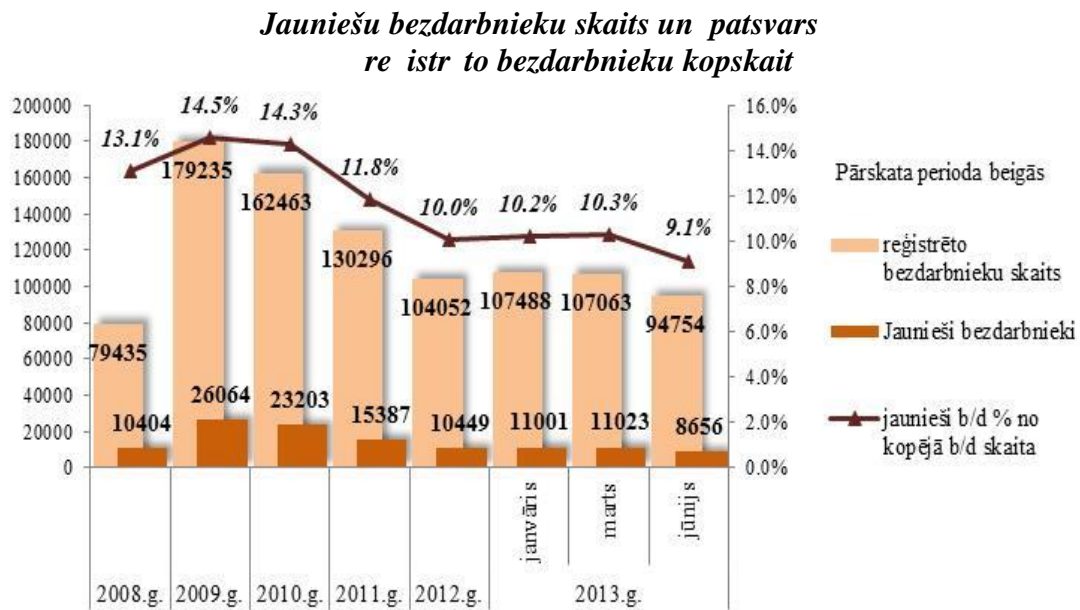

Saskaņā ar Centrālās Statistikas pārvaldes (turpmāk - CSP) datiem katrs viens no jauniešu bezdarbā cilojiem ir norādījis nepietiekams izglītības līmenis, proti, gandrīz ceturksnī piektdaļm jeb 76% no visiem darba meklētājiem bija tālītāji

nodarbinātā vai nepietiekams izglītības līmenis, proti: 38,2% jauniešu bija deviņpadsmit vai zemāka vai nebija kvalifikācijas, savukārt 37,8% jauniešu bija ieguvuši vispārējo vidējo (vidusskolas) izglītību. Neskatoties uz pozitīvajām tendencēm darba tirgū, bezdarbības līmenis jauniešu vidū paliek viens no lielākajiem salīdzinājumā ar citām vecuma grupām. Darba meklētāju patsvars vecuma grupā no 15 līdz 24 gadiem ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitā aptuveni divas reizes pārsniedz darba meklētāju patsvaru pārējās vecuma grupās. Atbilstoši Darbaspakā apsekojuma datiem 2013.gada 2.ceturksnī tas sasniedza 20,1%, bet 3.ceturksnī – 27,6%, kamēr pārējās vecuma grupās šis rādītājs bija robežs no 9,6%–13,1%.

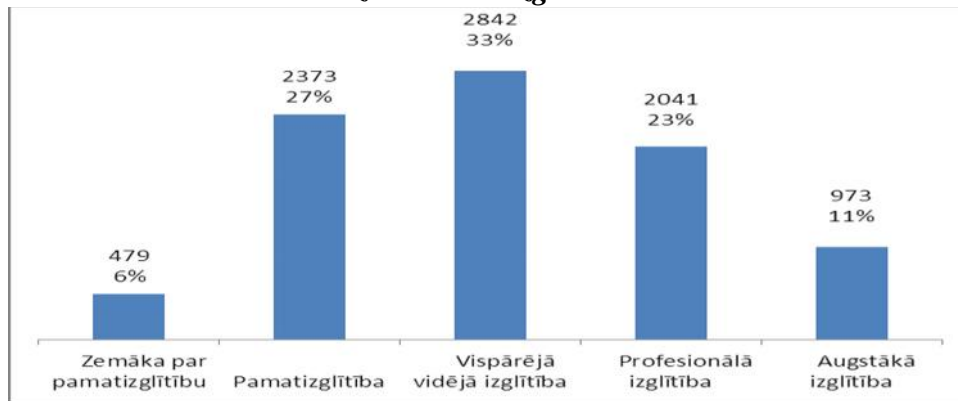
Analizējot jauniešu – bezdarbnieku patsvaru kopējā reģistrēto bezdarbnieku skaitā (NVA dati), jānorāda, ka 15–24 gadus vecu jauniešu patsvars turpina samazināties – 2010.gada beigās – 14,3%, 2011.gada beigās – 11,8%, 2012.gada beigās – 10,0% jeb 10,5 tūkstoši jauniešu – bezdarbnieku. Gandrīz 90% no visiem jauniešiem bija vecumā no 20 līdz 24 gadiem. 2013.gada septembrī jauniešu – bezdarbnieku skaits samazinājās līdz 8,6 tūkstošiem, no kuriem 5,3 tūkstoši bija sievietes, bet 3,3 tūkstoši – vīrieši. Tas veido gandrīz 50% no visiem jauniešiem darba meklētājiem, un 4% no jauniešu kopējā skaita.

2.attēls

Datu avots: NVA

Vidēji 65% reģistrēto jauniešu – bezdarbnieku ir salīdzinoši zems izglītības līmenis (izglītības līmenis, kas ir zemāks par vispārējās vidējās izglītības līmeni).

Jauniešu bezdarbnieku izglītības līmenis

Datu avots: NVA

Ar PB pētījumu „Latvija: kurš ir bezdarbnieks, ekonomiski neaktīvais vai traucētais? Pēc krīzes politikas izvērtējuma”, kura ietvaros tika identificētas personu grupas ar pastāvīgu problēmu iekārties darba tirgū, vienu no deviņām grupām veidoja jauni (20 – 29 gadi) vīrieši ar ļoti zemu izglītības līmeni. Zems izglītības līmenis veicina šo jauniešu neaizsargātību darba tirgū un palielina viņu diskriminācijas risku. Līdzinājuma NVA un Valsts darba inspekcijas pieredze liecina, ka jaunieši ar pamatskolas izglītību bieži nepazīst darba tiesisko attiecību aspektus, līdz ar to tiek pakauti augstam nedeclarētās nodarbinātības riskam.

Jauniešiem bezdarbniekiem, kas ir ieguvuši izglītību vai kvalifikāciju, bieži vien pietrūkst darba pieredzes, ko pieprasa darba tirgū, un nereti ar darba tirgū pieprasīto pamatprasmju (komunikācijas, datortehnoloģiju lietošanas, valodu u.c.). Nevisiem jauniešiem ir iemaš darba meklēšana un ir pieejama informācija par darba tirgū pieprasītajām prasmēm, profesijām un vakancēm. Tā kā pamatskolā tiek iegūtas pārsvarā teorētiskās zināšanas, jauniešiem bieži nav skaidra priekšstata par darbu (darbu saprot pārsvarā tikai kā iespējamu ienākumu gēšanas avotu), darba attiecībām, darba tiesībām un darba tirgus attīstības tendencēm.

Reālistiskā bezdarba statistika liecina, ka, neskatoties uz to, ka par galveno kavēkli jauniešu integrāšanai darba tirgū tiek uzskatīts darba pieredzes trūkums, kopumā gandrīz 40% no visiem NVA reālistiskajiem jauniešiem bija ar iepriekšēju darba pieredzi, lai gan bieži mazāk kvalificētos profesijās. Galvenās profesijas, kurās iepriekš strādājuši jaunieši, ir speciālisti un palīgstrādnieki (klientu apkalpošana, sabiedrisko attiecību, loģistikas u.c.), ekonomisti (tai skaitā, nodokļu un finanšu), administratori (tai skaitā, biroju, viesnīcas), skolotāji, grāmatveži u.c.

Atbilstoši Ekonomikas ministrijas izstrādātajam darba tirgus vidējūn ilgtermiņa prognozē tautsaimniecībā vēl vairāk samazinās pieprasījums pēc mazkvalificētiem darbiniekiem, līdz ar to jauniešiem ar nodarbinātību nepietiekamu izglītības līmeni un bez profesionālas kvalifikācijas būs arvien grūtāk iekārties darba tirgū.

2013.gada septembrī 16,5% no visiem reālistiskajiem jauniešiem – bezdarbniekiem bija ilgstošie bezdarbnieki, kas darbu meklēja ilgāk par 12 mēnešiem. Salīdzinot jauniešu darbības rādītājus ar prājo bezdarbnieku darbības rādītājiem, jāsecina, ka jauniešu darbības rādītāji ir vidēji par 5 procentpunktiem labāki, turklāt jaunieši bezdarbnieku statusu pārvada vidēji divas reizes saskaņā ar laika periodu nekā citi reālistiskie bezdarbnieki. Vidējais bezdarba ilgums 2013.gada jūlijā beigās jauniešiem bezdarbniekiem bija 141 diena (~ 4,7 mēneši).

K nor d ts Eiropas Komisijas zi ojum ¹¹ nov lota p reja uz darba tirgu, bieži bezdarba periodi jau s kotn j darba dz ves posm var rad t paliekošu negat vu ietekmi uz turpm kaj m nodarbin t bas iesp j m un darba samaksas l meni.

emot v r iepriekšmin tos faktus un identific t s probl mas, k galvenie izaicin jumi jauniešu bezdarba mazin šan j nor da:

- jauniešu bezdarbnieku kvalifik cijas celšana un prasmju att st ba atbilstoši darba tirgus pras b m;
- savlaic ga kvalitāt v s darba pieredzes pied v šana jauniešiem;
- jauniešu savlaic ga inform šana par darba tirgus tendenc m un darba tirg piepras taj m prasm m;
- jauniešu ar funkcion lajiem trauc jumiem vai invalidit ti integr šana darba tirg .

1.3. Esošie atbalsta pas kumi NEET grupas jauniešiem

LM stenojot darba tirgus politiku, paredz ar atbalstu jauniešiem, ko nodrošina NVA, pied v jot akt v s darba tirgus politikas pas kumus, kas tiek finans ti no ESF un valsts budžeta l dzek iem. Jauniešiem bezdarbniekiem ir pieejami š di pas kumi (akt v s darba tirgus politikas pas kumi, kas ir pieejami visiem re istr tajiem bezdarbniekiem):

- atbalsts darba mekl šan , pamatkompeten u att st ba, inform cija par darbviet m (inform cijas nos t šana par vakanc m, karjeras konsult cijas, CV rakst šana, k sagatavoties darba intervijai, pašapzi as celšana, komunik cijas prasmju att st šana, psiholo isk s barjeras p rvar šana, psihologa, jurista, soci l darbinieka konsult cijas u.c);

- stermi a apm c bu programmas (neform l s izgl t bas programmas l dz 160 stund m) - valodas – valsts valoda, ang u, v cu, zviedru u.c. valodas, datorzin bas, daž das datoru specializ t s programmas, transportl dzek u vad šana;

- profesion l s izgl t bas programmas 480/640/960-1280 stundu garum (piem ram, elektri is, lokmetin t js, lo istikas darbinieks, apdares darbu str dneiks, fr z t js, kokapstr des operators, virpot js, t risma inform cijas konsultants, apdares darbu str dneiks, lietvedis, automeh ni is, nekustam pašuma apsaimniekošana, biolo isk lauksaimniec ba, soci l apr pe, projektu vad ba u.c.);

- subsid t s darba vietas jauniešiem ar gr t b m iek auties darba tirg (ilgstošais bezdarbnieks, persona ar invalidit ti u.c.), kas var ilgt l dz 3 gadiem ar algas subs diju 50% apm r no m neša darba algas (maksim lais subs dijas apm rs nav liel ks par minim lo m neša darba algu);

- atbalsts komercdarb bas vai pašnodarbin t bas uzs kšanai - jauniešiem ar zin šan m uz m jdarb b vai atbilstošo izgl t bu. Atbalsts biznesa pl na sagatavošanai (konsult cijas izstr des proces , papildus apm c bas, daž du ekspertu konsult cijas) un granti uz m jdarb bas veikšanai;

- karjeras atbalsts - inform cija jauniešiem par pieejamiem pas kumiem un programm m, k ar tendenc m darba tirg .

¹¹ European Commission, Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion “Social Europe. Current challenges and the way forward” Annual Report of the Social Protection Committee (2012)

Vienlaicīgi jauniešiem ir pieejami specializētie pasākumi, kas tika izstrādāti tieši šai mērķa grupai. Strauji pieaugot jauniešu bezdarbā lēmim 2010.gadā, 2011.gadā tika ieviesti pasākumi, kas bija mērķtieši uz jauniešu bezdarbā mazināšanu:

- “Pirmā darba vieta jauniešiem” jeb tā saucamā pirmā darba pieredze jauniešiem, kuras ietvaros jauniešiem bez darba vietas tiek piedāvāta darba vieta ar algu subsīdiju līdz 9 mēnešiem;

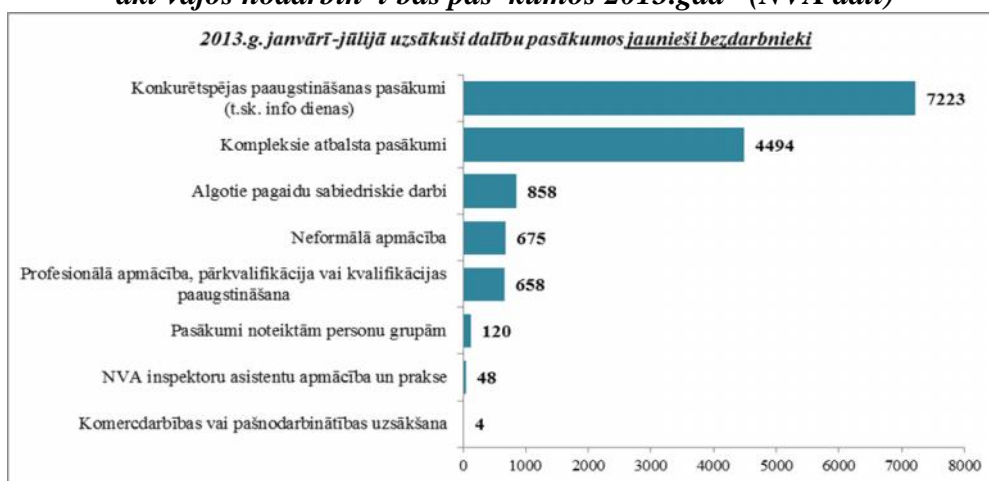
- “Atbalsts jauniešu brīvprātīgajam darbam” jeb tā saucamā pirmās darba pieredzes iegūšana nevalstiskajās organizācijās, kuras ietvaros jauniešiem 6 mēnešus var iegūt pieredzi darbā nevalstiskajās organizācijās, saņemot ikmēneša stipendiju.

2013.gadā tika uzskaitīti jaunākie aktīvie “Darbības jauniešiem”, kas paredzēti jauniešiem, kas nevar izdarīt apzinātu izvēli par savu nākotnes profesiju. Šīs aktivitātes ietvaros jaunieši var izmantot trīs profesionālās jomas profesionālo izglītības iestādes, saņemot ikmēneša stipendiju.

2013.gada 7 mēnešos NVA organizētajos aktīvajos nodarbinātības pasākumos (t.sk. konkurētspējas paaugstināšanas pasākumos) piedalījies 15,4 tūkst. jaunieši bezdarbnieki (viens cilvēks var būt piedalījies vairākās aktivitātēs). Aktīvais darba tirgus politikas pasākumu īstenošanai jauniešiem 2013.gada 7 mēnešos tika izlietoti 2,3 milj. latu (tajā skaitā valsts budžeta finansējums 0,5 milj. latu un ESF finansējums 1,8 milj. latu).

4.attēls

**Reizīto jauniešu bezdarbnieku daļa
aktīvajos nodarbinātības pasākumos 2013.gadā (NVA dati)**

Karjeras konsultācijas 2013.gada janvārī – jūlijā saņēmuši 6749 jaunieši vecumā no 15 līdz 24 gadiem.

2013.gada janvārī – jūlijā darbā iekārtojušies 7309 jaunieši bezdarbnieki, no tiem 3133 (42,9%) jaunieši bezdarbnieki ir iekārtojušies darbā pēc dalības aktīvajā darba tirgus politikas pasākumos.

Laika posmā no 2007. līdz 2013.gadam tika veikti vairāki aktīvais darba tirgus politikas pasākumu izvērtējumi. Pētījumā „2007. – 2013. gada plānošanas perioda ES fondu Valsts stratēģiskā ietvardokumenta prioritāšu, pasākumu un aktivitāšu ieviešanas efektivitātes vidus posma (mid-term) izvērtējums”, ko veikusi SIA „Agile&Co” atzīmēts, ka bezdarbniekiem un darba meklētājiem stenotie atbalsta pasākumi kopumā ir uzskatāmi par adekvātiem Latvijas pašreizējai ekonomiskajai situācijai, jo nodrošina sabalansētu atbalsta sniegšanu gan stermi, gan sociālās spriedzes samazināšanai, nodrošinot bezdarbā palikušo personu iesaisti nodarbinātības

pas kumos, gan nodarbinātības attīstības ilgtermiņā, veicinot iedzīvotāju pārkvalifikāciju un papildu iemaņu apguvi apmācību pasākumos, kā arī sekmējot personu uzņēmējdarbības uzsākšanu. NVA apmācību pasākumu novērtējums, ko veikusi SIA „Projektu un kvalitātes vadība” secināts, ka:

– lielāko daļu NVA organizāto ANP veido apmācību pasākumi, kuri novērtēti kā atbilstīgi darba tirgus vajadzībām;

– kā efektīvākie no apmācību veidiem novērtēti profesionālās izglītība un profesionālā pilnveide un secināts, ka darbinieku rītošanās pēc profesionālo apmācību pasākumiem ir konsekvēnti augstāka par darbinieku rītošanos pēc neformālās izglītības pasākumiem;

– iecere transformēt apmācības pie darba devēja no apmācību pasākuma par pilnvērtīgu nodarbinātības pasākumu novērtēta kā rīcībai situācijai atbilstoša, jo jebkurā gadījumā šīs apmācības veids nav sīkāk salīdzināms ar citiem apmācību pasākumiem ne pēc rezultātveidīguma, ne pēc organizēšanas veida.

Pakalpojumu darba devējiem novērtējums, ko veica NVA un SIA „Projektu un kvalitātes vadība” atzīmēts, ka darba devēji biežāk pilnībā ir apmierināti ar konkrētajām auditorijai paredzētajiem nodarbinātības pasākumiem, t.i., PNPG, pasākumiem jauniešiem un praktisko apmācību pie darba devējiem, kas tiek skaidrots ar ciešo darba devēju un NVA sadarbību, kas veidojas šo pasākumu norisē, kā arī ar konkrētiem ieguvumiem, kurus darba devējiem nodrošina attiecīgajiem nodarbinātības pasākumiem.

Pētījumā „Nodarbinātības valsts aģentūras apmācību pasākumu novērtējums” atzīmēts, ka NVA apmācību pasākumi tiek organizēti kā pāraugstākie, kam darba tirgus vajadzības ir daudz līdīgākas. Nobrīvētais lineārais NVA apmācību pasākumu organizēšanas nosaka gan iepirkumu patēriņu (vai savlaicīgi un ar rezultātu noslēdzies iepirkums), gan kuponu metodes patēriņu (kuponu tiek izdāti lielās porcijās, lai izdotos nekomplektēti apmācību grupas), gan apmācību iestāžu darba režīms.

Pētījumā veicēji atzīmē, ka viens no nozīmīgākajiem pēdējā gada jauninājumiem NVA apmācību pasākumos ir kuponu metodes ieviešana, kas no klientu puses ir novērtēta kā diezgan laba.

emot vērā iepriekšminētos faktus, kā galvenie izaicinājumi aktīvās darba tirgus politikas pasākumu īstenošanā jauniešiem jānorādā:

- jauniešu bezdarbnieku profilēšana un mērķu aktīvo nodarbinātības pasākumu piedāvājums;
- sadarbības ar darba devējiem stiprināšana, lai jauniešiem būtu pieejami nodarbinātības pasākumi, kas paredz pirmās darba pieredzes iegāšanu;
- aktīvās darba tirgus politikas pasākumu uzraudzības sistēmas stiprināšana, kas ļauj uzlabot īstenošanas kvalitāti un efektivitāti.

Vienlaicīgi LM atraktīvi sadarbojas ar IZM, lai risinātu to jauniešu nodarbinātības iespējas, kas priekšlaicīgi pametuši skolu, nestrādā un nēcīs.

Sekmējot jauniešu konkurētspēju darba tirgū, tiek veicināta elastīgā izglītības programmu izstrāde un īstenošana, t.sk. radot iespējas laicīgi iegūt darba tirgus prasībām atbilstošu kvalifikāciju. Ar ESF atbalstu jau kopš 2010.gada notiek 1-gadīgu un 1,5-gadīgu profesionālās izglītības programmu īstenošana, radot iespējas laicīgi

ieg t kvalifik ciju un integr ties darba tirg , t dej di ar sekm jot m c bu priekšlaic gas p rtraukšanas l me a samazin šanu (darb bas programmas „Cilv kresursi un nodarbin t ba” papildin juma 1.2.1.1.3.apakšaktivit es „Atbalsts s kotn j s profesion l s izgl t bas programmu stenošanas kvalit es uzlabošanai un stenošanai” ietvaros). 2011.gad kvalifik ciju ieguva 682 jaunieši, 2012.gad - 690 jaunieši, savuk rt 2013.gad kop m c b s tika iesaist ti l 035 jaunieši. Kopum 2013.gad m c b s tika uz emti 2 030 jaunieši. Projekta kvalit at vais r d t js – 4 000 jaunieši, kuri ieguvuši kvalifik ciju, tiks sasniegts 2014.gad . 2013./2014. m c bu gad projekt iesaist tas 36 profesion l s izgl t bas iest des, stenojot 54 profesion l s izgl t bas programmas.

IZM sadarb b ar profesion las izgl t bas iest d m un nozaru p rst vjiem veic pas kumus, izm in juma projektu ietvaros ieviešot darba vid balst tu profesion lo izgl t bu (ar du l s sist mas elementiem p c V cijas un citu valstu parauga, emot v r šaj s valst s zemo jauniešu bezdarba l meni). T d j di profesion l izgl t ba tiks maksim li pietuvin ta re lai darba videi uz mumos un tiks veicin ta jauniešu p reja no izgl t bas uz re lo uz m jdarb bas vidi. Uz mum ieg t s praktisk s zin šanas, prasmes un iema as aiz ems l dz aptuveni 60% no izgl t bas programmas, kas potenci li veicin s gan kop jo profesion l s izgl t bas pievilc bu, gan iesp jas jaunietim atrast darbu, jo uz mumi bieži ir ieinteres ti patur t apm c to jaunieti darb ar turpm k.

Karjeras att st bas atbalsta ietvaros IZM saska ar Izgl t bas likumu steno vienotu valsts politiku un att st bas strat iju izgl t b . Savuk rt pašvald bas saska ar Izgl t bas likumu nodrošina b rnu un jauniešu karjeras izgl t bu, bet Izgl t bas iest des vad t jam ir pien kums nodrošin t izgl t bas iest des piek uvi bibliotek rajiem, inform cijas un karjeras att st bas atbalsta pakalpojumiem. 2009.gad ir izveidota karjeras att st bas atbalsta sist mas Sadarb bas padome, lai nodrošin tu inform cijas apmai u starp politikas veidot jiem un stenot jiem par aktu lajiem karjeras att st bas atbalsta jaut jumiem, lai att st tu karjeras atbalsta pakalpojumu kvalit ti.

IZM turpina darbu pie visaptverošas Karjeras att st bas atbalsta sist mas paplašin šanas, paši uzsverot karjeras izgl t bas noz mi, k ar nozaru un darba dev ju iesaisti profesiju pasaules izzin šan . Uzlabojot karjeras atbalsta sist mas normat vo regul jumu, Izgl t bas likum tika noteikta pašvald bas atbild ba b rnu un jauniešu karjeras izgl t bas nodrošin šan , k ar pamatj dzienu defin jumi. Vienlaikus tiek veikti daž di atbalsta pas kumi un att st ti instrumenti inform cijas par izgl t bas un darba pasauli pieejam bai (piem ram, Karjeras ned a, Profesiju pasaule, Pielaiko profesiju, niid.lv – izgl t bas iesp ju datub ze).

No 2011. l dz 2013.gadam Latvijas Universit te stenoja Eiropas Soci l fonda finans tu projektu „Atbalsta programmu izstr de un stenošana soci l s atstumt bas riskam pak auto jauniešu atbalsta sist mas izveidei”, kura m r is ir izzin t, model t, aprob t un izv rt t soci l s atstumt bas risku mazin šanas un nov ršanas sist mu 13 – 25 gadus veciem jauniešiem 15 pašvald b s, lai samazin tu soci l s atstumt bas riskus un to jauniešu skaitu, kas agri pamet m c bas un neturpina izgl t bu, k ar veicin tu vi u profesion l s ievirzes izgl t bu un nodarbin t bu. Projekta ietvaros veikti vair ki p t jumi, izstr d ti projekti soci l s atstumt bas mazin šanai pašvald b s, k ar izstr d ta Soci l s atstumt bas mazin šanas programma.¹²

¹² Projekta m jas lapa: <http://www.atbalsts.lu.lv/>

Daudzi sociālo iekaušanu sekmjoši projekti stenoti Eiropas Komisijas programmas „Jaunatne darbīb” ietvaros, piemēram, Liepājā - projekti „Radošo prasmju attīstīšana sociālās iekaušanas veicināšanai ieslodzītajiem jauniešiem Liepājā cietumā” un „*Include your will power*”, Daugavpilī - projekts „*Say NO to Youth Unemployment*”, Lielvārde – projekts „Apmēcība ar sociālo ieslodzītajiem jauniešiem” un citi.¹³

Jaunajās politikas iniciatīvās 2013.gadā IZM pieširts papildu finansējums atbalsta pasākumiem jauniešu sociālās iekaušanas veicināšanai 2014.-2016.gadā, kuru mērķis ir uzlabot sociālās atstumtības riskam pakļauto jauniešu dzīves kvalitāti, sekmēt viņu līdzdalību sabiedriskajos procesos un nodrošināt iespējas iekārt darba tirgū, pilnveidojot sociālās prasmes, kā arī nostiprinot veselīgu un aktīvu dzīves veida paradumus (Nabadzības, sociālās atstumtības un nevienlīdzības mazināšanas priekšlikumu izstrādes darba grupa novērtējusi, ka šādi politikas iniciatīvas ir tieša ietekme uz nevienlīdzības mazināšanu, kas ir viena no Nacionālās attīstības plāna 2014.-2020.gadam prioritāte).¹⁴

2. Pašreizējais sadarbības mehānisms jauniešu integrāšanai darba tirgū un izglītības sistēmā, sadarbības ietvaros konstatētās problēmas

Galvenās nozares ministrijas, kas ir iesaistītas jauniešu integrāšanā darba tirgū vai izglītības sistēmā, ir **LM** kā atbildīgā institūcija par valsts politikas izstrādi bezdarbā samazināšanai un **IZM** kā atbildīgā institūcija par valsts politikas izstrādi jaunatnes un izglītības jomās. **LM** un **IZM** būtībā atbildīgas par Jauniešu garantijas pasākumu īstenošanu, stenošanas uzraudzību un novērtēšanu un sadarbības koordināšanu ar pasākumu īstenošanā iesaistītajiem nacionālajiem un reģionālajiem partneriem, organizācijām un institūcijām.

Izglītības iestādes, izglītības iestāžu sociālie pedagogi un jaunatnes lietu speciālisti, pašvaldību sociālie dienesti un nevalstisko organizāciju pārstāvji ir pirmais institucionālais posms, kas risina tās problēmas, kas saistītas ar skolas neapmeklēšanu un NEET grupas jauniešu atgriešanu izglītības iestādē, kā arī jauniešu motivācijas turpināt mācīties palielināšanu, kā arī jauniešu sociālo problēmu risināšanu. Esošajās situācijās ne vienmēr sadarbība starp iepriekš norādītajām institūcijām ir veiksmīga – pirmkārt, ir vajadzīgs informācijas pārrāvums par jauniešiem pēc izglītības iegūšanas, netiek nodrošināta informācijas apmaiņa starp dažādiem dienestiem, jauniešiem netiek novēstoti par izglītības iestāžu darba tirgū. Kaut arī gandrīz katrā pašvaldībā ir izveidoti jauniešu centri, darbojas jaunatnes organizācijas un strādā jaunatnes lietu speciālisti vai koordinatori, tomēr tie pārsvarā strādā ar aktīvajiem jauniešiem, kas paši izrādās iniciatīvu un piedalās pašvaldības sabiedriskajās un politiskajās dzīvē. Savukārt sociālie dienesti ne vienmēr ir spējīgi padziļināt strādāt ar jauniešiem, kas neapmeklē vai kāv nodarbības, turklāt informācija no izglītības iestādēm par kāv jumiem tiek saņemta novēloti, kad problēma kļūst grūtāk risināma.

Pašvaldību sociālie dienesti un sociālie darbinieki ir atbildīgi par darbu ar sociālās riska grupu jauniešiem (jaunieši, kuriem ir bieži stundu kāv jumi un augsta

¹³ Informācija par programmu: <http://www.jaunatne.gov.lv/lv/jaunatne-darbiba/programma-jaunatne-darbiba>

¹⁴ Informatīvais ziņojums par ministriju iesniegtajiem jauno politikas iniciatīvu pasākumiem 2014., 2015. un 2016.gadam: http://www.mk.gov.lv/doc/2005/FMZino_010813_JPI.2008.docx

nesekmība, likumpārkāpumi, jaunieši ar atkarībām, nepilngadīgā bērnu vecumā, jaunieši no trūcīgā imenim, jaunieši ar uzvedības problēmām u.tml.) un ir galvenā institūcija, kas nepastarpināti strādā un sadarbojas ar riska grupas jauniešiem un viņu imenim. Pašvaldību sociālajiem dienestiem ir nozīmīga loma jauniešu atgriešanās izglītības sistēmā vai darba tirgū, kā arī jauniešu informēšanā par izglītības, apmācību un nodarbinātības iespējām. Kā liecina pašvaldību sociālo dienestu sniegtā informācija, izglītības iestādes neapmeklēšana ir viena no dominājošām pazīmēm jauniešu nonāšanai sociālā dienestā redzeslokā.

Izglītības iestādes ir pirmais un galvenais informācijas izplatīšanas kanāls jauniešiem par karjeras plānošanu. IZM uztur profesionālo izglītības iestāžu infrastruktūru, nodrošina metodisko ziņojumu, veicina izglītības iestāžu sadarbību ar darba devējiem, jauniešu organizācijām, NVA, sekmīgu karjeras atbalsta sistēmas funkcionēšanu, lai informētu jauniešus par izglītības izvēles un nodarbinātības iespējām u.c. Karjeras izglītības jautājumi ir iekļauti vispārējās izglītības mācību priekšmetu saturā un tiek integrēti klases stundās, mācību priekšmetu stundās (mācību priekšmeta saikne ar iespējamo karjeras virzienu), rīpusstundu pasākumos (projektu nedēļas, tematiskās tikšanās, nedēļas, ekskursijas uz darba vietu), kā arī tiek nodrošinātas konsultācijas (skolotājiem, skolotājiem, vecākiem). Tomēr, kvalitātes karjeras izglītības stenošanai izglītības sistēmā pedagogiem šobrīd trūkst profesionālo kompetenču. Kopš 2012.gada 1.septembra tikai 54 (6,5%) Latvijas vispārējās izglītības skolās ir nodarbināti pedagogi karjeras konsultanti, galvenokārt ar daļu slodzi.

Sociālie partneri, nozaru profesionāļi un asociācijas ir nozaru ministriju sadarbības partneri, kas iesaistās Jauniešu garantijas pasākumu plānošanā un stenošanā, veicina profesionālo izglītības un aktīvo darba tirgus politikas pasākumu atbilstību darba tirgus vajadzībām, definējot darba devēju vajadzības un piedaloties apmācību programmu izstrādāšanā, piedāvājot stažēšanu un pirmās nodarbinātības iespējas jauniešiem, izstrādājot nozaru kvalitātes un kvantitātes pasākumu darbības sagatavošanai.

NVA ir galvenā atbildīgā institūcija par jauniešu bezdarbnieku un darba meklētāju atbalstu pārejai no bezdarba vai ekonomiskās neaktivitātes uz mācību un nodarbinātību, sniedzot karjeras konsultācijas, konkurētspējīgas veicināšanas un motivācijas paaugstināšanas pasākumus, informējot par nodarbinātības un mācību iespējām, sadarbojoties ar darba devējiem jauniešu bezdarbnieku iesaistīšanā darba tirgū, kā arī izglītības un apmācības iestādēm.

VIAA nodrošina informāciju par izglītības iespējām Latvijā vismācītāju grupām, sniedz individuālas konsultācijas iedzīvotājiem, uztur Nacionālo izglītības iespēju datubāzi – portālu NIID.LV. Datubāze NIID.LV ir savietota ar Komisijas portālu PLOTEUS (*Portal on Learning Opportunities Throughout the European Space*), tādējādi nodrošinot informācijas pieejamību par izglītības iespējām Latvijā Eiropas iedzīvotājiem.

JSPA, kas ir jaunatnes politikas stenošanas iestāde, caur savām administratīvajām programmām paredz tiešo atbalstu jauniešiem un darbā ar jaunatni iesaistītiem personāla šādos galvenos virzienos: a) jauniešu pamatprasmju, zināšanu un attieksmju līmeņa paaugstināšana (apmācības, projektu stenošana, YOUTHPASS); b) darbā ar jaunatni kvalitātes uzlabošana (pieredzes apmaiņas konferences/semināri, profesionālo pilnveide jaunatnes lietu speciālistiem, sociālajiem darbiniekiem, skolotājiem, u.c. darbā ar jaunatni iesaistītiem personāliem); c) mobilitātes veicināšana; d) informācijas nodrošināšana par piedāvātajām iespējām (konsultācijas,

Eurodesk reģionālo sadarbības partneru un informācijas punktu tīkls, informatīvās kases un materiāli).

Pašvaldības darbs ar jaunatni pārsvarā tiek īstenots caur jauniešu centriem un **jaunatnes lietu speciālistiem**.

Šobrīd Latvijā darbojas 86¹⁵ jauniešu centri. Jauniešu centrs ir viens no pašvaldības pamata instrumentiem darbībā ar jaunatni, kur notiek aktīvs darbs ar jauniešiem: 1) nodrošinot jauniešiem lietderīgu brīvā laika izmantošanas iespējas, 2) sekmējot nepieciešamo zināšanu un prasmju apgūšanu ārpus formālās un interešu izglītības, stenojot dažādas neformālās izglītības pasākumus, projektus un programmas, 3) radot labvēlīgus apstākļus jauniešu intelektuālajam un radošajam attīstībai, 4) veicinot jauniešu līdzdalību jaunatnes organizācijās, jauniešu iniciatīvās grupās un brīvprātīgajās darbībās, 5) nodrošinot piekļuves jauniešu vajadzībām un interesēm atbilstoši informācijai, 6) sekmējot sociālās atstumtības riska pakāpi jauniešu iekļaušanu vienādzu vidī, 7) sekmējot starpkultūru dialogu jauniešu mērķauditorijā, 8) organizējot jauniešu individuālo un grupu konsultācijas par aktuāliem tēmiem; 9) veicinot sadarbību ar darbībā ar jaunatni iesaistītajām personām vietējā, reģionālā, valsts un starptautiskā līmenī, 10) sekmējot pašvaldības jauniešu iesaistīšanas vietējā, reģionālā, valsts un starptautiskā līmeņa pasākumos, projektos un programmās jaunatnes jomā. Jauniešu centrs ir pašam nozīmīgās posms starp „neaktīvo” un „aktīvo” jauniešiem, tie ir vieta, kur jauniešiem ar dažādiem interesēm un dzīves pieredzi ir pieejama draudzīga, atvērta un atbalstoša vide. Pašlaik Latvijā par jaunatnes lietu speciālistu pašvaldībās strādā 57 personas un koordinē darbu ar jaunatni 24 personas.

Svarīgās resursu darbības ar jauniešiem, pašiem tiem, kas pakāpi sociālās atstumtības riskam, ir **jaunatnes organizācijas** un citas biedrības vai nodibinājumi, kas veic darbu ar jaunatni. Nevalstiskās organizācijas nodrošina individuālo pieredzi katram jauniešim, izprotot viņu vajadzības un sniedzot vispiemērotāko atbalstu. Piedaloties nevalstisko organizāciju īstenotās neformālās mācīšanās aktivitātēs, tai skaitā brīvprātīgajās darbībās, jaunieši iegūst zināšanas, pieredzi un prasmes, pilnveido komunikācijas un sadarbības iemašas, attīsta radošumu un uzņēmīgumu, izmēģina idejas, ko var attīstīt kā savu biznesu nākotnē, un gūst citas praktiskās spējas, kas ir vērtīgs papildinājums tam, ko dod formālās izglītības sistēma.

Iesaistīto institūciju funkciju analīze un sniegto pakalpojumu (izglītības iestāde, sociālais pedagogs, pašvaldības sociālais dienests, nodarbinātības dienests) analīze liecina, ka no institūciju darbības loka „izkrīt” daļa jauniešu, kas nemācās, nestrādā vai neapgūst arodu. Tie ir jaunieši, kas ir tālāk no darba tirgus, ir neaktīvi, pēc izglītības iestādes pabeigšanas neregistrējas NVA vai ar nav oficiāli nodarbināti. Piemēram, no pašvaldības sociālā dienesta sniegtās informācijas izriet, ka, ja jauniešiem pabeidz pamatskolu un viņiem netiek konstatētas sociālās problēmas vai likumprāpumi, tad viņi švar nemācās tālāk un nemeklē darbu – šajā gadījumā faktiski valsts iestādēm par viņu nekādas informācijas nav. Informācija ir tikai par tiem jauniešiem, kas nav ieguvuši pamatizglītību (neatkarīgi no vecuma), kas ir

¹⁵ 39 jauniešu centri laikā no 2004. līdz 2008. gadam ir izveidoti ar valsts finanšu atbalstu. Pateicoties Ministrijas informatīvi metodiskām darbībām, pašvaldības atvēršas vēl 46 centriem, kas darbojas atbilstoši jauniešu centru koncepcijai. 2011. gada jūnijā ir uzskaitīti Latvijas un Šveices sadarbības programmas „Atbalsts jaunatnes iniciatīvām attīstībai attālos vai mazattīstītos reģionos” īstenošana, kuras ietvaros ir izveidoti multifunkcionālie jauniešu iniciatīvās centri 17 Latvijas pašvaldībās.

re istr jušies NVA k bezdarbnieki vai darba mekl t ji, vai tie jaunieši, kas atrodas soci lo dienestu uzraudz b l dz pamatizgl t bas ieg šanai vai 18 gadu vecumam.

Jauniešu garantijas stenošana sniegs papildus ieguld jumu šo m r a grupu sasniegšan un aktiviz šan , samazinot NEET l meni ar t m jauniešu grup m, kas nem c s un nestr d , bet kuri nav non kuši soci lo dienestu redzeslok .

3. Jauniešu garantijas stenošana Latvij

3.1. Jauniešu garantijas j dziena defin šana

emot v r iepriekš min tos izaicin jumus 1.1.-1.3.sada , lai veicin tu jauniešu nodarbin t bu un iesaist šanos izgl t b jauniešu garantijas ietvaros, nepieciešams darboties š dos virzienos:

- j izveido efekt vs starpinstitucion l s sadarb bas modelis, kas aus nodrošin t atbalstu ar neakt vajiem jauniešiem, kas l dz š m nav bijuši re istr ti NVA k bezdarbnieki;
- emot v r NEET grupas jauniešu izgl t bas l meni, j pied v jauniešiem profesion l s izgl t bas programmas, kas auj uzlabot prasmes un ieg st kvalifik ciju, kas ir piepras ta darba tirg ;
- j pied v atbalsta pas kumi, kas jauniešiem pal dz ieg t pirmo darba pieredzi un uzlabo vi u konkur tsp ju darba tirg ;
- j steno m r ti atbalsta pas kumi jauniešiem ar gr t b m iek auties darba tirg (piem ram, jauniešiem ar invalidit ti u.c.).

Eiropas Padomes 2013.gada 22.apr a ieteikum ¹⁶ par garantijas jauniešiem izveidi min t vecuma grupa ir jaunieši vecum l dz 25 gadiem. Saska ar ESF regulas 2014.-2020.gadam projekt noteikto Jauniešu garantija aptver jauniešus vecum l dz 25 gadiem, ar iesp ju dal bvalstij pl not pas kumus ar jauniešiem vecum l dz 29 gadiem ieskaitot). Minim lais vecuma sliekšnis šajos dokumentos netiek noteikts. Saska ar Jaunatnes likumu jaunietis ir persona vecum no 13 l dz 25 gadiem. Savuk rt Darba likum noteiktais nodarbin t bas aizlieguma ierobežojums ir noteikts 15 gadi.

emot v r , ka Jauniešu garantijas prim rais m r is ir ilgtsp j gas ekonomisk s izaugsmes veicin šana, sekm jot ieguld jumus jauniešu cilv kkapit l , **Latvij k Jauniešu garantijas galven m r a grupa tiek noteikti jaunieši vecum no 15 l dz 24 gadiem (ieskaitot), kuriem p c re istr cijas NVA vai jauniešu garantijas klienta statusa sa emšanas 4 m nešu laik tiek pied v ts kvalitāt vs darba, m cek a prakses, staž šan s, k ar izgl t bas pied v jums, taj skait izgl t bas programmas, kuras pabeidzot tiek ieg ta atz ta profesion l kvalifik cija.** Jauniešu garantijas pas kumi tiks pied v ti tiem jauniešiem, kas b s re istr jušies k bezdarbnieki NVA vai sa ems jauniešu garantijas klienta statusu. Jauniešu garantijas klienta statuss tiks pieš irts jauniešiem, kas tiks iesaist ti IZM l un 1,5-gad gaj s profesion l s izgl t bas programm s.

LM ar IZM vienoj s sniegt atbalstu ar jauniešiem cit s vecuma grup s. Piem ram, jauniešiem vecum 25-29 gadi ir b tiski nodrošin t aktu lu inform ciju par tendenc m darba tirg un, ja šie jaunieši sask r s ar gr t b m apm c bu proces , pal dz t nov rst t s. Šiem jauniešiem ir nepieciešams sniegt atbalstu darba mekl šan ,

¹⁶ ES Padomes 2013.gada 22.apr a ieteikums par garantijas jauniešiem izveidi , <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:120:0001:0006:lv:PDF>

lai tie p c iespjas tr k p c izgl t bas ieg šanas var tu atrast darbu. Šai vecuma grupai ar ir b tiski nodrošin t darba tirgus vajadz b m atbilstoš s kvalifik cijas ieg šanu un atbalstu savas uz m jdarb bas uzs kšan , jo vid ji tikai 43% no visiem jauniešiem bezdarbniekiem šaj vecuma grup ir ieguvuši profesion lo vai augst ko izgl t bu. T d j di tiks veicin ta š s vecuma grupas jauniešu tr ka iesaiste iepriekš min tajos pas kumos (tiem jauniešiem, kas piedal sies jauniešu garantijas pas kumos, tiks izveidota atseviš uzskaites sist ma dal bas pieteikšanai pas kumos, kas iev rojami sa sin s rind s pavad to laiku, pretend jot uz pas kumiem). Priorit ri jauniešu garantijas pas kumi tiks m r ti uz jauniešiem vecum 15-24 gadi, tom r ar laiku, kad tiks v rt ts jauniešu pas kumu stenošanas progress un šaj vecuma grup samazin sies re istr to jauniešu bezdarbnieku skaits, tiks v rt ta iesp ja pied v t jauniešiem vecum 25-29 gadi iesaisti ar citos jauniešu garantijas pas kumos.

Jauniešu garantijas pas kumos var s iesaist ties ar jaunieši vecum no 13 l dz 14 gadiem (ieskaitot), k ar no 25 l dz 29 gadiem (ieskaitot) – vi iem tiks pied v ts atbalsts darba mekl šan , inform šana par pieejam m vakanc m, dal ba saj os informat vajos pas kumos par tendenc m darba tirg , karjeras konsult cijas, atbalsts komercdarb bas vai pašnodarbin t bas uzs kšanai, subsid t s nodarbin t bas pas kumi, IZM l un 1,5-gad gaj s profesion l s izgl t bas programm s.

3.2. Jauniešu garantijas pas kumu stenošana

Priekšlikums Jauniešu garantijas pas kumu stenošanai sagatavots, balstoties uz ES Padomes 2013.gada 22.apr a ieteikumu¹⁷ par garantijas jauniešiem izveidi. Garantiju jauniešiem pl nots stenot ar ESF atbalstu, k ar izmantojot ES speci lo finans juma pieš rumu Jaunatnes nodarbin t bas iniciat vas¹⁸ stenošanai. Atbalstu garantijas jauniešiem stenošanai paredz Partner bas l guma ES fondu 2014.-2020.gada pl nošanas periodam projekts - 7.2.1.specifisk atbalsta m r a „Veicin t nodarbin t b , izgl t b vai apm c b s neiesaist tu jauniešu nodarbin t bu Jauniešu garantijas ietvaros” stenošanas ietvars iek auts ES fondu darb bas programmas „Izaugsme un nodarbin t ba” projekt un darb bas programmas „Izaugsme un nodarbin t ba” papildin juma projekt .

Detaliz ts Jauniešu garantijas pas kumu apraksts ir sniegts LM sagatavotaj informat vaj zi ojum „Par Eiropas Savien bas fondu darb bas programmas „Izaugsme un nodarbin t ba” 7.2.1.specifisk atbalsta m r a „Veicin t nodarbin t b , izgl t b vai apm c b s neiesaist tu jauniešu nodarbin t bu Jauniešu garantijas ietvaros” stenošanu” (02.12.2013. nos t ts saska ošanai Finanšu ministrijai, Tieslietu ministrijai un IZM).

Jauniešu garantijas ieviešana Latvij sast v s no trim posmiem:

- 1) l dz š m stenoto akt v s darba tirgus politikas pas kumu apjoma palielin šana NEET grupas jauniešiem vecum no 15 l dz 29 gadiem, lai nodrošin tu, ka

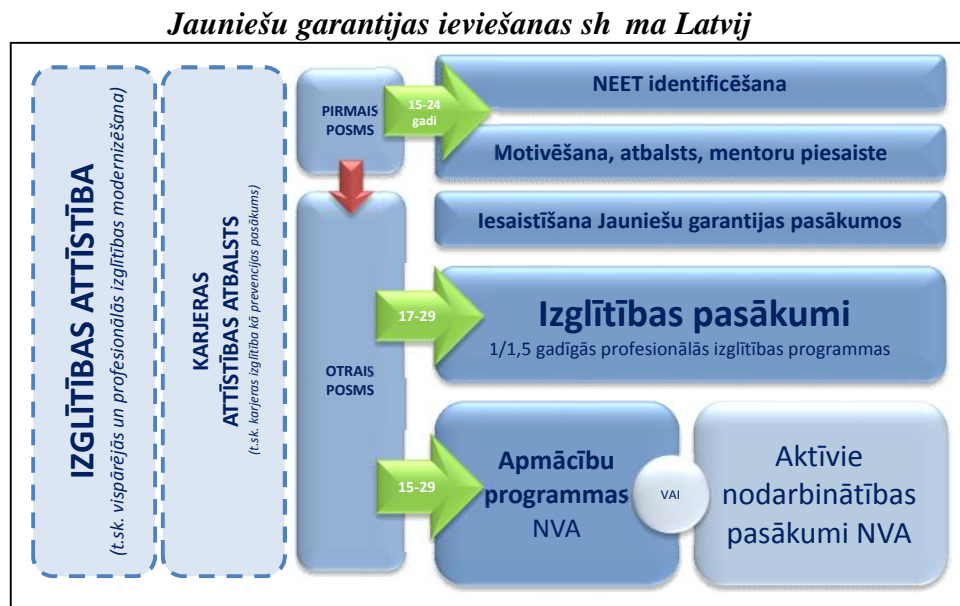
¹⁷ ES Padomes 2013.gada 22.apr a ieteikums par garantijas jauniešiem izveidi , <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:120:0001:0006:lv:PDF>

¹⁸ ESF regulas projekta 15.panta i.punkts, Proposal for an amendment to the Commission Proposal COM(2011) 607 final/2 - REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on the European Social Fund and repealing Council Regulation (EC) No 1081/2006 <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0145:FIN:LV:PDF>

visi NVA reistrētie jaunieši bezdarbnieki un jauniešu garantijas klienti ņemtu vērā, ka šīs pasākumu īstenošanas laikā jānodrošina kvalitatīvu, vienkāršu un vajadzības atbilstošu, aktīvo darba tirgus politikas pasākumu piedāvājumu;

- 2) 1-gadīgu un 1,5-gadīgu profesionālās izglītības programmu īstenošana, radot iespēju šīs laikā iegūt kvalifikāciju un integrēties darba tirgū tiem jauniešiem, kas vecumā no 17 līdz 29 gadiem, kas dažādu iemeslu dēļ nevarēja sākt mācīties un nav atraduši darbu;
- 3) projekta īstenošana pašvaldības ar mērķi atgriezt izglītībā un iesaistīt darba tirgū neaktīvos jauniešus vecumā no 13 līdz 24 gadiem (ieskaitot), kas nemācās, nestrādā, neapņemas atpūtas aktivitātes un neatrodas valsts iestādē, redzeslokā (piemēram, tieši jaunieši, kas pametuši izglītības iestādes un nav reistrēti NVA kā bezdarbnieki) un vecumā līdz 29 gadiem (ieskaitot), ja jauniešiem ir piertraucis dalība NVA un VIAA īstenojamajā projektā.

5.attēls

Kopējais pieejamais attiecināmais finansējums Jauniešu garantijas īstenošanai 2014.-2020.gadā ir 66 657 820 euro, tai skaitā ES budžeta speciālais piešķirums jauniešu nodarbinātības iniciatīvas finansēšanai - 29 010 639 euro, ESF finansējums - 32 000 000 euro, valsts budžeta līdzfinansējums - 4 503 608 euro un privātais līdzfinansējums - 1 143 573 euro. Savukārt **kopējais attiecināmais finansējums Jauniešu garantijas īstenošanai 2014.-2018.gadā sastāda 63 140 926 euro**, tai skaitā ES budžeta speciālais piešķirums jauniešu nodarbinātības iniciatīvas finansēšanai - 29 010 639 euro, ESF finansējums - 29 010 639 euro, valsts budžeta līdzfinansējums - 3 976 074 euro un privātais līdzfinansējums - 1 143 574 euro. (skat. 2.pielikumu un sadalījumu pa finansējuma avotiem).

LM ir atbildīga par visu jauniešu garantijas ietvaros identificēto mērķu un rezultātu sasniegšanu. Mērķu un rezultātu sasniegšanu 2. un 3.projekta ietvaros LM nodrošina sadarbībā ar IZM.

Visiem jauniešiem, kas ir Jauniešu garantijas mērķa grupa, tiks piedāvātas karjeras konsultācijas, kas palīdzēs izvēlēties turpmāko darbības jomu, apmācību

virzienu vai kvalifikācijas paaugstināšanas apmērbu, kas atbilst viņu izglītībai, interesēm, vālmēm un vienlaicīgi ir pieprasītas darba tirgū. Jauniešiem neturmeņu laikā, ar profilēšanas sistēmas palīdzību, atkarībā no viņu izglītības līmeņa, iegūst darba pieredzes, vecuma tiks piedāvāts iesaistīties dažādos pasākumos, kas paredz kvalifikācijas, darba pieredzes vai citu zināšanu un prasmju iegūšanu (skat. 6.attēlu). Jauniešu garantijas ietvaros piedāvāto pasākumu kopums tiks diferencēts atkarībā no jaunieša iegūst izglītības līmeņa un iepriekšējās darba pieredzes.

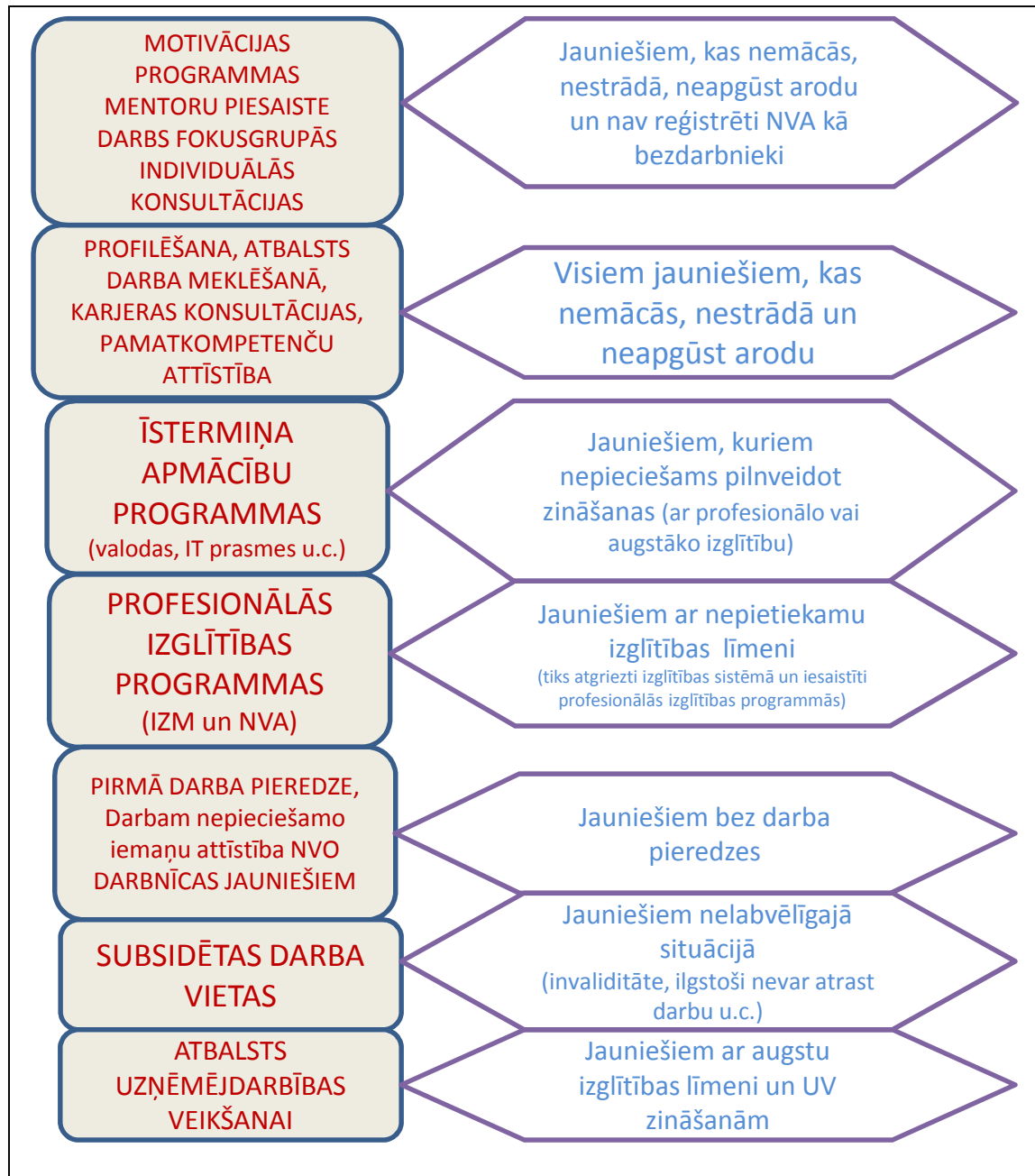
Jauniešu garantijas stenošanā galvenā uzmanība tiks veltīta jauniešu ar nepietiekamu vai zemu izglītības līmeni integrāciju izglītības sistēmā – ja jauniešiem nebūs iegūvis pamatizglītību, viņam tiks sniegta iespēja atgriezties vispārējā izglītības iestādē. Jauniešiem ar darba tirgum nepietiekamu izglītības līmeni (izglītībā zemāka par vispārējās vidējās izglītības līmeni) tiks piedāvātas dažādas apmērbu programmas (profesionālās izglītības programmas, ko steno IZM vai NVA, kurās ir iespējams saņemt kvalifikāciju un profesiju, kā arī neformālās izglītības programmas – valodas, datorprasmju un citu pamatprasmju apguve), kas nodrošina nākotnes profesijas jeb profesionālās kvalifikācijas iegūvi. Apmērbu programmas tiks vērtētas, lai nodrošinātu šo programmu atbilstību darba tirgus vajadzībām un darba devēju pieprasījumiem. Vērtēšanu nodrošinās LM izveidotā komisija (kas darbojas ar pašreiz), kas ietver plašu ekspertu loku, izmantojot dažādus vērtēšanas instrumentus – vidējā termiņa prognozes, darba devēju aptaujas, nozaru asociāciju viedokļus, kā arī pieejamo statistiku par tendencēm darba tirgū. Jaunieši, kas nemeklē izdarīt apzinātu izvēli par savu nākotnes profesiju, tiks iesaistīti programmā „Darbānācas jauniešiem”, kuru laikā jaunieši var izmantot dažādas profesionālās jomas, lai pieņemtu apzinātu lēmumu par savu nākotnes profesiju.

Jauniešiem ar iegūtu profesionālo un augstāko izglītību tiks piedāvātas neformālās izglītības programmas un pirmās darba pieredzes iegūšana pasākumos „Pirmā darba pieredze jauniešiem” un „Darbānā nepieciešamo iemaunu attīstība nevalstiskajā sektorā”. Ja jaunieši izrādīs interesi un vēlmi, viņi var iesaistīties pasākumos pašnodarbinātības un uzņēmējdarbības uzsākšanai.

Mērķi atbalsta pasākumi tiek plānoti NVA reģistrētajiem jauniešiem bezdarbniekiem ar invaliditāti un nelabvēlīgā situācijā esošiem jauniešiem. Šiem jauniešiem tiks piedāvāti subsidēti nodarbinātības pasākumi, kuru ietvaros tiks izveidota darbavietā ar darba līgumu.

Jaunieši ar invaliditāti un zemu izglītības līmeni tiks iesaistīti dažādās apmērbu programmās (arē-apmērbās), lai iegūtu profesionālo kvalifikāciju, kas ir pieprasīta darba tirgū. Jaunieši ar invaliditāti var iesaistīties arī citās NVA programmās, saņemot subsīdijas darba vai apmērbas vietu pielgošanai, asistenta pakalpojumiem un citu ekspertu pakalpojumiem, kas nepieciešami, lai jauniešiem ar invaliditāti varētu veiksmīgi integrēties darba tirgū vai apgūt mērķus.

Jauniešu garantijas pasākumi un jauniešu mērķa grupas

Lai nodrošinātu jauniešu bezdarbnieku sekmīgu integrāciju darba tirgū, ir plānotas šādas izmaiņas pašreizētajos aktīvos darba tirgus politikas pasākumos:

- tiks pastiprināta sadarbība starp NVA karjeras konsultantu un NEET grupas jauniešiem. Lai nodrošinātu preventīvo rīcību un novērstu jauniešu atteikšanos no dalības aktīvos darba tirgus politikas pasākumos, kā arī lai samazinātu iespēju jauniešiem nepabeigt dalību pasākumos, ir plānots uzlabot informāciju apmaiņu starp izglītības iestādēm un NVA karjeras konsultantiem, kā arī noteikt lielāku individuālo konsultāciju skaitu ar jauniešiem. Turklāt karjeras konsultantiem būs iespēja laicīgi saņemt informāciju par problēmām, kas saistītas ar jauniešu dalību pasākumos un veikt preventīvus darbus, kas palīdzēs motivēt jauniešus pabeigt dalību pasākumos;

- pas kum „Pirm darba pieredze jaunietim” ir pl nots palielin t iesaistes ilgumu no 9 l dz 12 m nešiem, vienlaic gi palielinot ar algu subs diju apm ru l dz 160 euro pirmajos sešos m nešos (pašreiz 142 euro jeb 100 lati) un 100 euro n kamajos sešos m nešos (pašreiz 71 euro jeb 50 lati). Vienlaic gi šaj pas kum ir pl nots nepieciešam bas gad jum segt ar vienreiz ju dot ciju individu lo aizsardz bas l dzek u ieg dei, uzs kot darbu - l dz 50 euro;

- pas kumos „Darbam nepieciešamo iema u att st ba nevalstiskaj sektor ” un „Darbn cas jauniešiem” ir pl nots palielin t ikm neša stipendijas apm ru l dz 90 euro (pašreiz 57 euro jeb 40 lati);

- pas kum komercdarb bas vai pašnodarbin t bas uzs kšanai tiks palielin ta apm c bu sada a un pas kums papildin ts ar mentoringa komponenti (pašreiz š pas kuma ietvaros tiek sniegtas 20 konsult cijas biznesa pl na izstr des laik , tom r jauniešiem b tu papildus j piesaista citi speci listi, piem ram, finanšu un nodok u jaut jumos, k ar j sniedz konsultat vais atbalsts biznesa pl na stenošanas laik);

- vienlaic gi tiks veicin ta jauniešu re ion l mobilit te - nepieciešam bas gad jum (ja jaunieša deklar t dz ves vieta atrad sies vismaz 20 km att lum no izgl t bas iest des vai darba vietas) NVA organiz to apm c bu, pirm s darba pieredzes un subsid t s nodarbin t bas pas kumu ietvaros jaunieši var s sa emt atbalstu re ion lajai mobilit tei pirmajos etros m nešos p c iesaistes subsid t s nodarbin t bas pas kumos vai vis apm c bu pas kumu iesaistes laik . Ikm neša finanšu atl dz bas apm rs nep rsniegs 100 euro m nes ;

- lai nodrošin tu izgl tojamajiem darba tirgum nepieciešam s profesion l s kvalifik cijas ieguvi un sekm tu to konkur tsp ju darba tirg pas kum s kotn j s profesion l s izgl t bas programmu stenošana, taj skait visp r jo pamatprasmju apguve izgl tojamajiem ieslodz juma viet s ir pl nots palielin t iesaist mo jauniešu vecuma slieksni, to nosakot l dz 29 gadiem (ieskaitot) (pašreiz l dz 25 gadiem).

Jauniešu garantijas ietvaros pl notiekošo pasākumu izklāsts¹⁹

N.p.k.	Pasākuma nosaukums un statuss (jauns vai iepriekš stenotais)	Pasākuma apraksts	Pl notiekošie pasākumi
1.	<p>Profil šana, atbalsts darba meklēšanai, karjeras konsultācijas, pamatkompetenču attīstība (tiek stenots kopš 1991.gada)</p>	<p>1) Profil šanas mērķis ir veicināt efektīvu un mērķtiecīgu NVA piedāvāto pakalpojumu pieņemšanu klientiem, lai pēc iespējas samazinātu bezdarba periodu garumu un novrstu potenciālos riskus, kas varētu kavēt cilvēka veiksmīgu atgriešanos darba tirgū. Profil šanas uzdevums - operatīvi identificēt tos NVA klientus (un klientu grupas), kam atbilstoši mainīgām darba tirgus prasībām primāri nepieciešams atbalsts un attiecīgi piemērot ieteicamo pakalpojumu klāstu un to saņemšanas laiku. Bez sociāli demogrāfiskajām pazīmēm tiek ņemta vērā bezdarbnieka motivācija meklēt darbu, bezdarbnieka motivācija sadarboties savas situācijas uzlabošanai un virzība uz darbības atgriešanos, bezdarbnieka prasmju pašrtūjums.</p> <p>2) Atbalsts darba meklēšanai – NVA vakanciju datu bāze, darbinieku atlase pēc darba devēju pieprasījuma, darba meklēšanas dienasgrāmatas utml.</p> <p>3) Karjeras konsultācijas, kas palīdz izvēlēties turpmāko darbības jomu vai apmēcību virzienu, atbilstoši jauniešu interesēm, vēlmēm un pieprasījumam darba tirgū.</p> <p>4) Pamatkompetences – NVA nodrošina pamatprasmju un iemaņu apgūšanu, t.sk., darba meklēšanas metožu apgūšanu, darba tirgum nepieciešamās pamatprasmes un iemaņas (t.sk., darba tiesisko attiecību veidošanu), psiholoģisko atbalstu, motivāciju darba meklēšanai.</p>	<p>Pl nots nodrošināt jauniešiem lielāku karjeras konsultāciju skaitu ne tikai pirms dalības uzņemšanas pasākumā, bet arī laikā, kad jauniešiem piedāvās pasākumus (lai novrstu situāciju, kad jauniešiem priekšlaicīgi pamet pasākumu vai izstāsies no jauniešu garantijas shēmas).</p> <p>Pl nots katram jauniešim „piestiprināt” savu individuālo karjeras konsultantu augstākminēto aktivitāšu veikšanai.</p> <p>Pasākumi būs pieejami jauniešiem vecumā no 15 līdz 29 gadiem (ieskaitot).</p>
2.	<p>Neformālās izglītības programmas (tiek stenots kopš 2007.gada)</p>	<p>Neformālās izglītības programmas ietver mainīgām darba tirgus prasībām atbilstošu sistematizētu sociālo un profesionālo pamatprasmju apguvi, nosluduma pārbaudījumu organizāšanu, tai skaitā valsts valodas prasmes pārbaudes un transportlīdzekļu un traktortehnikas vadītāja kvalifikācijas iegūšanas eksāmenus. Izglītības programmas ar mēcību ilgumu no 60 līdz 159 mēcību stundām – pēc programmu apguves dalībniekiem izsniedz iegūtās zināšanas apliecinošu dokumentu. Pašreiz stipendija apmēcību laikā sastāda 70 LVL mēnesī. Atbalsts reālajai mobilitātei, ja nepieciešams. 2013.gada sarakstā – 67 neformālās izglītības programmas, tajā skaitā latviešu valoda, svešvaloda, datorzināšanas un transportlīdzekļu vadīšana.</p>	<p>2014.gadā pl nots pārskatīt stipendijas apmēru, kas tiek maksāta apmēcību laikā.</p> <p>Papildus tiek pl nots atbalsts reālajai mobilitātei – nokļūšanai uz apmēcību.</p>

¹⁹ Detalizēts Jauniešu garantijas pasākumu apraksts ir sniegts LM sagatavotajā informativajā ziņojumā „Par Eiropas Savienības fondu darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 7.2.1.specifiskā atbalsta mērķa „Veicināt nodarbinātību, izglītību vai apmēcību sēnēsaistītū jauniešu nodarbinātībāJauniešu garantijas ietvaros” stenošanu” (2.12.2013. nosūtīts saskaņošanai Finanšu ministrijai, Tieslietu ministrijai un IZM).

3.	IZM profesionālās izglītības programmas (tiek stenotas kopš 2010.gada)	<p>Pasākumā var iesaistīt jauniešus bezdarbniekus (17-24 gadi) un NEET jauniešus, skolu pametušos (drop-out), vidusskolniekus, kas neiestājās augstskolā izglītības iestādēs.</p> <p>2. un 3. profesionālās kvalifikācijas lmea izglītības programmu apguve 1 – 1,5 gadu garumā (ietver arī praksi), radot iespēju sākotnējā kvalifikācija un integrācija darba tirgū, tādējādi ar sekmīgāku būtu priekšlaicīgā pārtūkšanās lmea samazināšanu. Profesionālās izglītības programmu apguve notiek 36 profesionālās izglītības iestādēs.</p> <p>Pēc attiecīgās programmas apguves jauniešiem kļūst profesionālās kvalifikācijas eksāmenu un saņem profesionālās kvalifikācijas apliecību.</p> <p>Apmcību piedāvājumā 2013.gadā – 94 izglītības programmas 54 dažādās profesijās.</p> <p>Apmcību laikā stipendija 70 LVL mēnesī. Atsevišķi tiek apmaksātas kopmācības.</p> <p>Vienlaicīgi šāpasākuma ietvaros ir plānotas stenot profesionālās izglītības programmas (ilgst vairāk nekā 5 mēnešus) un profesionālās pilnveides programmas (ilgst vairāk nekā 1,5-2 mēnešus) ieslodzījuma vietās esošajiem jauniešiem vecumā no 17 līdz 24 gadiem.</p>	Ir mainīta pasākuma mērķa grupa – jaunieši vecumā no 17 līdz 29 gadiem (ieskaitot).
4.	NVA organizācija profesionālās izglītības un profesionālās pilnveides programmas (tiek stenotas kopš 2007.gada)	<p>Profesionālās izglītības programmu apguve dod iespēju bezdarbniekiem iegūt profesionālo kvalifikāciju. Pēc attiecīgās programmas apguves bezdarbnieks kļūst profesionālās kvalifikācijas eksāmenu un saņem profesionālās kvalifikācijas apliecību.</p> <p>Mācību ilgums:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1. kvalifikācijas lmea profesionālās izglītības programmas – 480 mācību stundas; - 2. kvalifikācijas lmea profesionālās izglītības programmas – 480 vai 640 mācību stundas; - 3. kvalifikācijas lmea profesionālās izglītības programmas – no 960 līdz 1280 mācību stundām. <p>Profesionālās pilnveides izglītības programmu apguve bezdarbniekiem dod iespēju pilnveidot savu profesionālo meistarību un apgūt jaunā darba tirgū prasbām atbilstošas sistematizātas profesionālās zināšanas un prasmes.</p> <p>Bezdarbniekam saskaņā ar profesionālās izglītības iegūvi regulētajiem normatīviem aktiem izsniedz profesionālās pilnveides izglītības apliecību.</p> <p>Prasības iepriekš jāizglītājam – atkarībā no programmas (pamatizglītājam, vidējā izglītājam, profesionālā izglītājam nozaru). Mācību ilgums no 160 līdz 320 stundām. Apmcību laikā stipendija 70 LVL mēnesī. Atbalsts reālajai mobilitātei, ja nepieciešams.</p> <p>2013.gada sarakstā – 15 profesionālās pilnveides programmas.</p> <p>Jaunieši tiks iesaistīti šajās programmās, ja profilizācija rezultātā tiks konstatēti papildus šādi dalībnieki IZM profesionālās izglītības programmās (3.punkts.) – piemēram, jauniešiem būs jāņem vērā vai apgādājamās personas, kas neapņemas izglītības programmas, kas atrodas tūlīt dzīvesvietās u.c. gadījumos. Šajās programmās var iesaistīt arī jauniešus, kuriem ir jāpilnveido iegūtā kvalifikācija, ko neapņemas izglītības IZM profesionālās izglītības programmas (profesionālās pilnveides izglītības programmas).</p>	<p>2014.gadā plānots pārskatīt stipendijas apmēru, kas tiek maksāta apmācību laikā.</p> <p>Vienlaicīgi plānots sniegt atbalstu reālajai mobilitātei, ja mācību vieta atrodas tālu no jaunieša deklarētās dzīvesvietas.</p>

5.	Pirm darba pieredze jauniešiem (<i>tiek stenots kopš 2010.gada</i>)	<p>Jauniešiem (18 – 24 gadi) bezdarbniekam ar jau iegutu profesionālo vai augstko izglītību.</p> <p>Netiek atbalstīts darbs mazkvalificētās profesijās.</p> <p>Darba devjās var pieteikties tikai no jauna izveidotas darbavietas (darba vieta vismaz etrus mēnešus pirms bezdarbnieka dalības pasākuma nav tikusi nodarbināta neviena cita persona, un attiecīgais bezdarbnieks nav ticis nodarbināts pie attiecīgā darba devja vismaz 12 mēnešus pirms iesaistes pasākuma).</p> <p>Ilgums – 12 mēneši.</p> <p>Dotcija darba devjam algas samaksai - 160 EUR pirmajos 6 mēnešos un 100 EUR pēdējos 6 mēnešos. Pirmās algas izmaksas, t.sk., VSAOI finans darba devjās.</p> <p>Dotcija darba vadītājam – 3 mēnešus 50% no minimālās darba algas.</p> <p>Atbalsts reālajai mobilitātei pirmos 4 mēnešus (1 dz 280 LVL).</p>	<p>Plānots veikt izmaiņas dalības laikā (no 91 dz 12 mēnešiem), palielināt dotācijas apmēru algas izmaksai (no 100 latiem uz 112 latiem jeb 160 EUR pirmajos 6 mēnešos un no 50 latiem uz 70 latiem jeb 100 EUR pēdējos 6 mēnešos).</p> <p>Vienlaicīgi ir plānots nodrošināt jauniešiem atbalstu reālajai mobilitātei, ja darbavietā atrodas tālu no jaunieša deklarētās dzīvvietas.</p> <p>Ir noteikta vienreizēja dotācija individuālajiem aizsardzības līdzekļiem 50 euro apmērā.</p>
6.	Darbam nepieciešamo iemaunību attīstība nevalstiskajā sektorā (<i>tiek stenots kopš 2011.gada</i>)	<p>Jauniešiem (18 – 24) bezdarbniekam profesionālā spējuzmācīšanai un darba pieredzes gūšanai biedrības un nodibinājumos. Netiek atbalstīts darbs mazkvalificētās profesijās.</p> <p>Dalības ilgums – 6 mēneši. Ikmēneša stipendija – 90 euro. Dalībnieki tiek apdrošināti pret nelaimes gadījumiem darbavietā.</p>	<p>Plānots pārskatīt stipendijas apmēru, palielinot to no 40 latiem uz 63 latiem jeb 90 EUR.</p>
7.	Darbācas jauniešiem (<i>tiek stenots kopš 2013.gada</i>)	<p>Reālistajiem jauniešiem bezdarbniekiem vecumā no 15 līdz 24 gadiem, kuri nav ieguvuši profesionālo izglītību vai nav bijuši iepriekš nodarbināti.</p> <p>Ilgums – 9 nedēļas, kuru laikā var sākt iepazīties ar profesionālo izglītības programmas, katrā no tām veikt trīs nedēļas.</p> <p>Jauniešiem, piedaloties teorētiskajās un praktiskajās nodarbībās, uzzinās katras profesionālās izglītības programmas specifiku un iegūs pirmo profesionālo pieredzi, lai vēlāk varētu rīcīties izvēlēties tieši viņiem piemērotu turpmāko izglītības un profesionālo darbības jomu un turpināt profesijas apguvi kādā no IZM programmām vai NVA kursiem.</p> <p>Apmērobas notiks katru darba dienu - ne mazāk kā 6 akadēmiskās stundas dienā. Nodarbbu skaits izglītības iestādēs sadalīts tā, lai lielākā daļā mēģinātu ieviest laika tīktu pavadītu praktiskās nodarbības - ne mazāk kā 60% un teorijai tīktu veltīti ne vairāk kā 40%.</p> <p>Pasākuma dalībniekam tiks maksāta stipendija – 40 lati jeb 56.91 euro mēnesī (jauniešiem ar invaliditāti – 60 lati jeb 85.37 euro mēnesī) proporcionāli iesaistes dienām.</p> <p>Nepieciešamības gadījumā izglītības iestāde nodrošinās jaunieša izmitināšanu dienesta viesnīcā.</p> <p>Viena jaunieša kopējās maksimālās izmaksas dalībniekam, neskaitot stipendiju, ir 400 Ls.</p>	<p>Nav plānots veikt izmaiņas.</p>

8.	Subsid t darba vieta jauniešiem ar invalidit ti (tiek stenots kopš 2007.gada)	<p>Jaunietim bezdarbniekam vecum 18-24 gadi. Ilgums – 1 dz 36 m nešiem.</p> <p>Darba dev js var pieteikt tikai no jauna izveidotas darbavietas (darbaviet vismaz etrus m nešus pirms bezdarbnieka dal bas pas kum nav tikusi nodarbin ta neviena cita persona, un attiec gais bezdarbnieks nav ticis nodarbin ts pie attiec g darba dev ja vismaz 12 m nešus pirms iesaistes pas kum).</p> <p>Ikm neša darba algas dot cija minim l s m neša algas apm r bezdarbniekam ar invalidit ti (var tu tikt ieviesta diferenc šana atkar b no invalidit tes smaguma), p r j s algas izmaksas un VSAOI finans darba dev js.</p> <p>Darba dev js nodrošina kvalific tu darba vad t ju, kurš pal dz bezdarbniekiem ar invalidit ti apg t darbam nepieciešam s pamatprasmes un iema as. Ikm neša darba algas dot cija darba vad t jam ir 50 % apm r no valst noteikt s minim l s m neša darba algas apm ra.</p> <p>Vienreiz ja dot cija iek rtu un apr kojuma ieg dei, k ar tehnisko pal gl dzeku izgatavošanai un ieg dei, lai piel gotu darbavietas darb pie emtajiem bezdarbniekiem, kuriem noteikta invalidit te (1 dz 500 Ls).</p> <p>Surdotulku, asistentu, ergoterapeitu un citu speci listu pakalpojumu izmaksas, ja pakalpojumi sniegti, lai nodarbin tu bezdarbniekus, kuriem noteikta invalidit te.</p> <p>Izdevumu segšanai par vesel bas p rbaužu veikšanu bezdarbniekiem, kuriem noteikta invalidit te, ja t s paredz tas normat vajos aktos par oblig taj m vesel bas p rbaud m.</p> <p>Atbalsts re ion lajai mobilit ei pirmos 4 m nešus (1 dz 280 LVL).</p>	<p>N kotn var tu tikt ieviesta algas dot ciju diferenc šana atkar b no invalidit tes smaguma.</p> <p>Vienlaic gi pl nots nodrošin t atbalstu re ion lajai mobilit ei, ja darbaviet atrodas t lu no jaunieša deklar t s dz vesvietas.</p> <p>Pas kumi tiks pied v ti jauniešiem vecum no 15 l dz 29 gadiem (ieskaitot).</p>
9.	Atbalsts pašnodarbin t bas vai komercdarb bas uz s kšanai jauniešiem (tiek stenots kopš 2007.gada)	<p>Jaunieši bezdarbnieki 18-24 gadu vecum , kuri atbilst vismaz vienam no zem k min tajiem krit rjiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ir ieguvuši profesion lo vid jo izgl t bu vai augst ko izgl t bu uz m jdarb bas, biznesa vad bas vai cit t m piel dzin m jom vai jom , kur pl nots uz s kt komercdarb bu vai pašnodarbin t bu; - ir apguvuši profesion l s izgl t bas programmas, kas nodrošina nepieciešam s zin šanas uz m jdarb bas vad bas jom vai jom , kur pl nots uz s kt komercdarb bu vai pašnodarbin t bu; - ir ieguvuši profesion lo vid jo izgl t bu vai augst ko izgl t bu un apguvuši neform l s izgl t bas programmu (ne maz k k 120 akad misk s stundas) ar uz m jdarb bas vad bu saist t jom ." <p>Pas kuma laik bezdarbnieki sa em nepieciešamo pal dz bu un atbalstu komercdarb bas vai pašnodarbin t bas uz s kšanai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - konsult cijas biznesa pl na sagatavošan un izstr d šan (20 konsult cijas 6 ned u laik). - Ja NVA izraudz ts eksperts devis pozit vu sl dzienu par biznesa pl na dz votsp ju, tad NVA atbalsts turpin s: - komercdarb bas dot cija biznesa pl na stenošanai – ne vair k k 3000 EUR atbilstoši apstiprin tajai biznesa pl na t mei; - konsult cijas biznesa pl na stenošanas pirmaj pašnodarbin t bas vai komercdarb bas gad (20 konsult cijas); - m neša dot cija pas kuma stenošanas s kumposm (pirmajos sešos m nešos) - valst noteikt s minim l s darba algas apm r . 	<p>Pl nots paplašin t m r a grupu l dz 29 gadiem (ieskaitot).</p> <p>Pl nots veikt izmai as, palielinot konsult ciju skaitu, sniedzot papildus apm c bas, nodrošinot mentoringa iesp jas.</p>

10.	Atbalsts jauniešu, kas nemc s, nestr d vai neapg st arodu iesaist šanai pas kumos Jauniešu garantiju sist mas ietvaros (jauns pas kums)	<p>Ir paredz ts nosl gt sadarb bas l gumus ar 119 pašvald b m vai to apvien b m, atrun jot aktivit tes, ar kuru pal dz bu pašvald bas un vi u strat iskie partneri nodrošin s neakt vo NEET grupas jauniešu aktiviz šanu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - NEET grupas jauniešu apzin šana, p rbaudes veikšana, vai šie jaunieši nav re istr ti NVA k bezdarbnieki, inform cijas uzkr šana par šo jauniešu iesaisti pas kumos; - konkr t s jauniešu m r a grupas profil šana un vajadz bu apzin šana; - atbalsta pas kumu nodrošin šana m r a grupas jauniešiem atgriešanai izgl t bas sist m vai darba tirg (mentoru un kou u piesaiste, daž du speci listu (psihologu u.c.) individu l s konsult cijas, motiv cijas programmu stenošana (soci lo prasmju apg šana, m c šan s m c ties, pašiniciat vas un uz m guma prasmes, atbalsts savas n kotnes profesijas izv l un citu prasmju apguve u.c.), darbs fokusgrup s vai atbalsta grup s un citas l dz g s aktivit tes). 	
-----	---	---	--

Viens no oblig tajiem Jauniešu garantijas pas kumu stenošanas priekšnoteikumiem ir efekt v s stenoto pas kumu uzraudz bas sist mas izveide, kas auj ieg t operat vos datus par pas kumos iesaist tajiem jauniešiem un vi u turpm k m gait m darba tirg vai izgl t b p c iesaistes k d no Jauniešu garantijas pas kumiem. Jauniešu garantijas uzraudz bas r d t ji ir iek auti Eiropas Savien bas fondu darb bas programmas „Izaugsme un nodarbin t ba” projekt pie 7.2.1.specifisk atbalsta m r a „Veicin t nodarbin t b , izgl t b vai apm c b s neiesaist tu jauniešu nodarbin t bu Jauniešu garantijas ietvaros” – tie aptver daž das jauniešu m r a grupas – gan tos jauniešus, kas ir re istr ti NVA k bezdarbnieki, t ar NEET grupas jauniešus, kas tiek iesaist ti Jauniešu garantijas pas kumos p c dal bas l un 1,5 gad gaj s profesion l s izgl t bas programm s un dal bas projekt „Atbalsts jauniešu, kas nemc s, nestr d vai neapg st arodu iesaist šanai pas kumos Jauniešu garantiju sist mas ietvaros”. Detaliz ts Jauniešu garantijas uzraudz bas r d t ju saraksts ir iek auts š zi ojuma 3.pielikum .

Vienlaic gi ESF regulas projekts²⁰ nosaka dal bvalst m uzdevumu veikt Jauniešu garantijas pas kumu nov rt šanu vismaz divas reizes ES strukt rfondu pl nošanas period , taj skait pirm nov rt šana j veic l dz 2015.gada beig m un otr - l dz 2018.gada beig m. Regula ar pasaka, kas ir j nov rt - to darba pied v jumu kvalit ti, kurus sa muši Jauniešu garantijas dal bnieki, tostarp nelabv l g situ cij esošas personas, personas no soci li atstumt m kopien m un personas, kas pametušas m c bas, neieg stot kvalifik ciju.

emot v r to, ka jauniešiem paredz tie nodarbin t bas un izgl t bas pas kumi l dz š m Latvij netika v rt ti (iz emot da u no šiem pas kumiem, kas tika v rt ti k akt v s darba tirgus politikas pas kumu sast vda a, skat. 1.3.sada u), k ar nepieciešam bu pastiprin ti uzraudz t Jauniešu garantijas pas kumu stenošanu un to ietekmi uz jauniešu darbiek rtošanas un ilgtermi a iesaisti darba tirg , Labkl j bas ministrija ierosina l dz 2014.gada 1.oktobrim organiz t zin tnis k p t juma stenošanu par jauniešu, kas nemc s, nestr d un neieg st arodu, profilu un aktiviz cijas iesp j m, piesaistot Ekonomisk s sadarb bas un att st bas organiz cijas

²⁰ <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=62&langId=en>; Proposal for an Amendment to the Commission Proposal for a Regulation on the ESF

(OECD) ekspert zi. Pl notais nepieciešamais finansējums minimāli pētījuma stenošanai varētu sastādīt līdz 100 000 euro. Zinātniskie pētījuma ietvaros ir plānots novērtēt jauniešu garantijas ietvaros stenoto pasākumu ietekmi uz jauniešu spējumu iekļauties darbā vai atgriezties izglītības sistēmā, jauniešu garantijas ietekmi uz darba tirgu, izveidoto partnerību sadarbības efektivitāti, kā arī stenoto pasākumu atbilstību jauniešu garantijas mērķim. Papildus tiks vērtēti jauniešu garantijas pasākumu stenošanas nosacījumi un to atbilstība NEET grupas jauniešu vajadzībām un tiks meklēti papildus risinājumi jauniešu garantijas efektīvākai stenošanai un uzraudzībai.

3.3. Jauniešu garantijas institucionālās sadarbības modelis neaktīvo jauniešu atgriešanai izglītībā vai darba tirgū

Balstoties uz ziņojumu identifikātajā problēmā, kā arī pašvaldību sociālo dienestu sniegtajiem priekšlikumiem par institucionālo sadarbības uzlabošanu darbā ar jauniešiem, risinot neaktīvo NEET jauniešu grupas problēmas (jaunieši vecumā no 13 līdz 24 gadiem (ieskaitot), kas nemācās, nestrādā, neapgūst arodu un nav reģistrēti NVA kā bezdarbnieki), **LM un IZM ir izstrādājuši priekšlikumu šo jauniešu aktivizāšanai un turpmākai iesaistīšanai jauniešu garantijas pasākumos.** Lai optimizētu resursus un precīzāk lietderīgāk izmantotu jau esošos sadarbības tīklus un institūciju pieredzi darbā ar jauniešiem, nodrošinātu visaptverošu institucionālo pārklājumu reģionos un pieejamību Jauniešu garantijas ietvaros sniegtajiem pakalpojumiem, kā arī maksimāli respektētu jauniešu vajadzības un situāciju konkrētā teritorijā, tiek piedāvāts sekojošs modelis neaktīvo NEET grupas jauniešu identifikāšanai, aktivizāšanai un iekļaušanai jauniešu garantijas pasākumos:

- 1) Pašvaldības piesaistītās teritorijā esošās un ieinteresētās iestādes/organizācijas no izglītības, nodarbinātības, sociālās aizsardzības un jaunatnes sektora, kā arī sociālos partnerus un nevalstiskās organizācijas, veido stratēģisko partnerību, lai efektīvi sasniegtu un identificētu konkrētās jauniešu grupas, kas atbilst NEET grupas jauniešu definīcijai un veicinātu to iesaistīšanu Jauniešu garantijas pasākumos;
- 2) 119 pašvaldību stratēģiskās partnerības (pašvaldību sociālajiem dienestiem, jaunatnes lietu speciālistiem, dažādi eksperti, kas pašvaldību lēmēji iesaistīti jaunatnes politikas veidošanā, NVA filiāļu darbinieki un karjeras konsultanti, jaunatnes nevalstiskās organizācijas, citas biedrības vai nodibinājumi, kur mērķa pieredze darbā ar jauniešiem, izglītības iestādes, Valsts policijas dienests un Ieslodzījuma vietu pārvalde u.c. – turpmāk tekstā iesaistītie partneri) apzina, motivē, profilē un aktivizē neaktīvos NEET grupas jauniešus, lai tie atgrieztos izglītības sistēmā, iesaistītos NVA stenotajos aktīvos darba tirgus politikas pasākumos vai darba tirgū.

Indikatīvais finansējums pasākumu stenošanai varētu sastādīt 6 milj. euro laika posmā no 2014.gada vidus līdz 2017.gada beigām. Projekta ietvaros varētu noslēgt sadarbības līgumus ar 119 pašvaldībām vai to apvienībām, atrunājot aktivitātes, ar kuru palīdzību pašvaldības un viņu stratēģiskie partneri nodrošinās neaktīvo NEET grupas jauniešu aktivizāšanu.

Projekta varētu atbalstīt šādas darbības:

- NEET grupas jauniešu apzinšana, pārbaudes veikšana, vai šie jaunieši nav reģistrēti NVA kā bezdarbnieki, informācijas uzkrāšana par šo jauniešu iesaisti pasākumos;
- kontaktu nodibināšana ar mērķa grupas jauniešiem, piedāvājot viņiem iesaistīties projekta aktivitātēs (noteikt atbildīgās iestādes un personas, kas kontaktēsies ar jauniešiem un strādās viņiem par iespējamo atbalstu, piemēram, mobilās brigādes uzliedz, sadarbojas ar izglītības iestādēm izveidošana, lai operatīvi saņemtu informāciju par jauniešiem, kas neapmeklēja nodarbošanos, jauniešu uzrunāšana mājās un citās vietās);
- konkrētās jauniešu mērķa grupas profilēšana un vajadzību apzināšana;
- individuāla darba plāna sastādīšana katram jauniešim (vai sociālā dienesta izstrādātā individuāla darba plāna precizēšana, ja šāds plāns jauniešim ir izstrādāts);
- atbalsta pasākumu nodrošināšana mērķa grupas jauniešiem atgriešanās izglītības sistēmā vai darba tirgū (mentoru un kouču piesaiste, dažādu speciālistu (psihologu u.c.) individuālas konsultācijas, motivācijas programmu īstenošana (sociālā prasmju apgūšana, mācīšanās mācīties, pašiniciatīvas un uzņēmuma prasmes, atbalsts savas nākotnes profesijas izvēlei un citu prasmju apguve u.c.), darbs fokusgrupās vai atbalsta grupās un citas līdzīgās aktivitātes).

Projekta mērķa grupa būs NEET grupas jaunieši vecumā no 13 līdz 24 gadiem (ieskaitot) un no 15 līdz 29 gadiem (ieskaitot), ja jauniešiem ir pārraucis dalību NVA un VIAA stenotajā projektā, par prioritāro grupu nosakot jauniešus vecumā no 15-24 gadiem (ieskaitot).

Jauniešiem vecumā no 13 līdz 24 gadiem, kas neizmantoja līdz šim NVA pasākumus, tiks piedāvātas dažādas motivācijas programmas, individuālas konsultācijas un kouču atbalsts, lai palīdzētu jauniešiem pārvarēt psiholoģiskos un citus šķēršļus, kas viņiem traucē ja meklēt darbu, iesaistīties NVA pasākumos un iegūt izglītību.

Savukārt tiem jauniešiem vecumā no 15 līdz 29 gadiem, kuri ir apmeklējuši NVA vai VIAA pasākumus bet ir pārtraukuši dalību tajos, tiks piedāvātas iespējamas apmeklēt tieši viņiem veidotas programmas, kurām mērķis ir nodrošināt jauniešu palikšanu jauniešu garantijas pasākumā un šo pasākuma veiksmīgu pabeigšanu. Tas ir saistīts ar jauniešu garantijas būtību, kā nepieciešamību piedāvāt jauniešiem kvalitatīvu risinājumu bezdarbā situācijai, tajā skaitā darbojoties preventīvi un nodrošinot nepārrauktus saikni ar jauniešiem, vērējot arī to cik veiksmīga ir viņu dalība izvēlētajā jauniešu garantijas pasākumā.

Ēmotvērīgi, ka šākotnējās izglītības iegūšana ir nozīmīgs priekšnoteikums izglītības turpināšanai un turpmākār veiksmīgā karjeras veidošanai, jauniešiem obligāts izglītības vecumā primāri tiks nodrošināti atbalsta pasākumi, kas ir saistīti ar izglītības iegūšanu un turpināšanu izglītības sistēmās ietvaros. Jauniešu garantijas pasākumi tiks īstenoti, ēmotvērīgi esošos partnerības principus un sadarbojas mehānismus ar sociālajiem un sadarbojas partneriem, izglītības iestādēm un sociālajiem dienestiem. NVA reģistrētajiem jauniešiem bezdarbniekiem tiks piedāvāti aktīvas darba tirgus politikas pasākumi atbilstoši katram jauniešim izstrādātajam individuālajam darba meklēšanas plānam.

Attiecībā uz projekta neaktīvo NEET grupas jauniešu aktivizēšanai īstenošanu izskatīšanai Ministru kabinetā tiks virzīti atsevišķi informatīvi ziņojumi,

kur detalizēti būs norādīti projekta stenošanas nosacījumi, atbalstam s darba un stenotāju izvēles kritēriji.

Kopsavilkums un galvenie secinājumi

1. Kaut arī jauniešu bezdarbā līmenis Latvijā no 2010.gada pakāpeniski samazinās, 2013.gada 3.ceturksnī sasniedzot 27,6% (2009.gada beigās – 40,1%), joprojām **aptuveni 38 tūkstoši jauniešu** valstī nestrādā, nemācās un neapņēmuši arodu, savukārt tikai 9 tūkstoši ir reģistrēti NVA kā bezdarbnieki. Lai palīdzētu šiem jauniešiem atgriezties izglītībā vai iekārties darba tirgū, sākot ar 2014.gada 2.janvāri, Latvijā tiks ieviesta Jauniešu garantija.

2. Jauniešu garantijas **galvenā mērķa grupa** ir jaunieši vecumā no 15 līdz 24 gadiem (ieskaitot), kuriem pēc reģistrācijas NVA vai jauniešu garantijas klienta statusa saņemšanas 4 mēnešu laikā tiek piedāvāta kvalitatīva darba, mācību prakse, stažšanās, kā arī izglītības piedāvājums, tajā skaitā izglītības programmas, kuras pabeidzot tiek iegūta atzīta profesionālā kvalifikācija.

3. Jauniešu garantijas pasākumi tiks piedāvāti tiem jauniešiem, kas **beidz reģistrāciju kā bezdarbniekus NVA vai saņem jauniešu garantijas klienta statusu**. Jauniešu garantijas klienta statuss tiks piešķirts jauniešiem, kas tiks iesaistīti IZM 1 un 1,5-gadīgās profesionālās izglītības programmās.

4. Atsevišķi jauniešu garantijas pasākumi būs pieejami **ar jauniešiem vecumā 25-29 gadi** – viņiem tiks piedāvāta atbalsta darba meklēšanā, dalība konkurētspējīgu paaugstināšanas pasākumos, karjeras konsultācijas, atbalsts komercdarbības vai pašnodarbinātības uzsākšanai, subsidētās nodarbinātības pasākumi un iesaiste 1 un 1,5-gadīgās profesionālās izglītības programmās.

5. Jauniešu garantija **tiks stenošana vairākos posmos**: 1) līdz šim stenoto aktīvās darba tirgus politikas pasākumu apjoma palielināšana jauniešiem vecumā no 15 līdz 29 gadiem; 2) 1-gadīgu un 1,5-gadīgu profesionālās izglītības programmu stenošana, radot iespēju šajā laikā iegūt kvalifikāciju un integrēties darba tirgū tiem jauniešiem vecumā no 17 līdz 29 gadiem, kas dažādu iemeslu dēļ neturpina mācības un nav atraduši darbu; 3) jauna projekta stenošana pašvaldībās ar mērķi atgriezt izglītībā un iesaistīt darba tirgū neaktīvos jauniešus vecumā no 13 līdz 24 gadiem.

6. Kopējais attiecināmais finansējums Jauniešu garantijas stenošanai 2014.-2018.gadā **sastāda 63 140 926 euro** tā skaitā ES budžeta speciālās piešķirums jauniešu nodarbinātības iniciatīvas finansēšanai – 29 010 639 euro, ESF finansējums – 29 010 639 euro, valsts budžeta līdzfinansējums – 3 976 074 euro un privātais līdzfinansējums – 1 143 574 euro.

7. Ņemot vērā to, ka jauniešiem paredzētās nodarbinātības un izglītības pasākumi līdz šim Latvijā netika vērtēti, kā nepieciešamību pastiprināti uzraudzīt Jauniešu garantijas pasākumu stenošanu un to ietekmi uz jauniešu darba iekārtošanu un ilgtermiņa iesaisti darba tirgū, Labklājības ministrija ierosina līdz 2014.gada 1.oktobrim organizēt pētījuma stenošanu par jauniešu, kas nemācās, nestrādā un

neiegst arodu, profilu un aktivizācijas iespējām, piesaistot Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) ekspertzi.

8. Lai nodrošinātu jauniešu garantijas stenošanas uzraudzību, kā arī informētu Ministru kabinetu par progresu jauniešu garantijas stenošanā, sākot ar 2015.gadu, LM sadarbībā ar IZM, katru gadu līdz 15.februārim iesniegs Ministru kabinetam informāciju par jauniešu garantijas stenošanas progresu.

1.pielikums – Galvenie Latvijas pl nošanas dokumenti, kuros ir aprakstīti r c bas virzieni attiecībā uz jauniešu integrāciju sabiedrībā un darba tirgū

Nr. p.k.	Dokumenta nosaukums	Sasaiste ar pl na m r iem un pasākumiem
1.	Latvijas ilgtermiņa stratēģija līdz 2030.gadam (Saeimas paziņojums 10.06.2010.)	Nosaka valsts ilgtermiņa prioritātes un mērķus ilgtermiņā valsts attīstībai. Attiecībā uz jauniešiem galvenās prioritātes ir noteiktas jauniešu potenciāla attīstība, bērnu un jauniešu nabadzības mazināšana, izglītības sistēmas stiprināšana, lai samazinātu izglītības sistēmu agrīnā pamatušo jauniešu skaitu, informācijas tehnoloģiju izmantošana jauniešu vidū.
2.	Latvijas Nacionālās stratēģijas plāns 2014.-2020.gadam (Saeimas paziņojums 20.12.2012.)	Nosaka vidēja termiņa attīstības prioritātes. Attiecībā uz jauniešiem galvenie uzdevumi ir noteikti jauniešu nodarbinātības veicināšana, t.sk. karjeras izglītības sistēma, jauniešu pēctecības profesionālās un/vai augstskolas izglītības pabeigšanas integrācija darba tirgū, t.sk. atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, jauniešu ar speciāliem vajadzībām piedalīšanās izglītības sistēmā kopā ar saviem vienaudžiem, kvalitātes pamatizglītības un vidējās izglītības nodrošināšana jauniešiem, bērnu un jauniešu ar zemu pamatprasmi patsvaramā samazināšana, jauniešu iesaiste reformās izglītības programmās un atbalsts jauniešu brīvlaika pavadīšanai.
3.	Latvijas nacionālās reformu programma „ES 2020” stratēģijas stenošanai (MK 2011.gada 26.aprīļa sēdes protokols Nr.27; 34.§)	Nosaka galvenos pasākumus 2011.-2013.gadam tautsaimniecības makro-strukturālās pārmaiņu noviršanai un „Eiropa 2020” stratēģijas mērķu sasniegšanai. Programmā ir iekļauti pasākumi jauniešu nodarbinātības veicināšanai, skolu nepabeigušo jauniešu patsvaramā mazināšanai, jauniešu informāciju par darba tiesību un aizsardzības jautājumiem.
4.	Jaunatnes politikas pamatnostādnes 2009. – 2018.gadam (MK 20.04.2009. rīkojums Nr.246)	Nosaka jaunatnes politikas rīcības virzienus un galvenos uzdevumus ar mērķi panākt saskaņotās jaunatnes politikas stenošanu un tās koordināciju. Attiecībā uz nodarbinātību galvenais uzdevums ir jauniešu – bezdarbnieku integrācija darba tirgū, tādējādi veicinot jauniešu sociāli ekonomisko izaugsmi, konkurētspēju un iekļaušanos sabiedrībā.
5.	Latvijas Konverģences programma 2013.-2016.gadam (apstiprināts MK 29.04.2013. rīkojums Nr.25, 1.§)	Nosaka vispārīgās ekonomiskās politikas un fiskālās politikas vidēja termiņa vadlīnijas un mērķus, kuru vieno mērķi izvirzīt jauniešu bezdarbības mazināšanu, stenojot pašizglītības mērķus aktīvās darba tirgus politikas pasākumos.
6.	Reemigrācijas atbalsta pasākumu plāns 2013.-2016.gadam (MK 30.07.2013. rīkojums Nr.356)	Nosaka konkrētus atbalsta pasākumus tiem rīcības dzimniekiem, dzimniekiem, dzimniekiem un viņu ģimenēm, kuri apsver iespēju vai ir jau izlīmuši atgriezties un strādāt Latvijā vai vēlas dibināt savu uzņēmumu vai attīstīt biznesa saiknes ar Latviju, iekļaujot pasākumus, kas veicina augsti kvalificētu jauniešu atgriešanos Latvijā.

2.pielikums - Jauniešu garantijas stenošanai pl notais indikat vais finans jums 2014.-2018.gad un dal bnieku skaits (SAM 3.7.3.)

Pakalpojums	Iesaist to skaits	Finans jums, kop (EUR)	Sadals jums pa finans šanas avotiem (EUR)				
			ESF ²¹	VB ²²	Priv tais	JNI ²³	KOP
IZM							
1 un 1.5 gad g s profesion l s izgl t bas programmas	7 842	26 371 641	12 116 700	2 138 241	0	12 116 700	26 371 641
Atbalsts jauniešu, kas nem c s, nestr d vai neapg st arodu iesaist šanai pas kumos Jauniešu garantiju sist mas ietvaros	5 262	6 000 000	2 756 700	486 600	0	2 756 700	6 000 000
<i>KOP IZM</i>	<i>13 104</i>	<i>32 371 641</i>	<i>14 873 400</i>	<i>2 624 841</i>	<i>0</i>	<i>14 873 400</i>	<i>32 371 641</i>
NVA							
Profesion l s pilnveides un profesion l s t l izgl t bas programmas	7 481	9 138 489	5 053 482	482 999	410 792	5 053 482	11 000 755
Neform l s izgl t bas programmas	3 318	1 862 266					
Darbn cas jauniešiem	3 873	2 708 867					
Pirm darba pieredze jauniešiem	3 318	5 409 763	4 399 205	432 036	609 423	4 399 205	9 839 869
Darbam nepieciešamo iema u att st ba nevalstiskaj sektor	4 868	1 721 239					
Re ion l mobilit te	3 688	1 482 408	708 632	65 144	0	708 632	1 482 408
Subsid t s darbavietas	1 661	6 116 572	2 862 315	268 583	123 359	2 862 315	6 116 572
Pas kumi komercdarb bas un pašnodarbin t bas uzskāšanai	334	544 868	260 441	23 986	0	260 441	544 868
Konkur tsp jas paaugstin šanas pas kumi	40 000	661 176	316 042	29 092	0	316 042	661 176
Karjeras konsult cijas (vienam jauniešiem tiks sniegtas vid ji 3 konsult cijas)	40 000	1 123 637	537 122	49 393	0	537 122	1 123 637
<i>KOP NVA</i>	<i>24 853²⁴</i>	<i>30 769 285</i>	<i>14 137 239</i>	<i>1 351 233</i>	<i>1 143 574</i>	<i>14 137 239</i>	<i>30 769 285</i>
KOP IZM un NVA	37 957	63 140 926	29 010 639	3 976 074	1 143 574	29 010 639	63 140 926

²¹ Eiropas Soci l fonda finans jums

²² Valsts budžeta finans jums

²³ Jaunatnes nodarbin t bas iniciat vas pieš rums Latvijai

²⁴ Netiek uzskait t i š di pas kumi, kas b s pieejami visiem jauniešiem, tom r tajos nepiedal sies unik l s personas – re ion l mobilit te, konkur tsp jas pas kumi, karjeras konsult cijas

3.pielikums - Jauniešu garantijas pasākumu kopjuma un specifiskie rezultāti

N.p.k.	Rezultāts	Vērtība (skaits)	Kopējais iznākums rezultāts	Ziņošanas biežums
1.	Bezdarbnieku skaits, kas piedalās JNĪ atbalstītajos pasākumos	25 000	Bezdarbnieki, tostarp ilgstošie bezdarbnieki	Vienu reizi gadā
		15 000	Izglītība vai apmācība neiesaistītas neaktīvās personas	Vienu reizi gadā
2.	Kvalifikāciju ieguvušie dalībnieki, tostarp dalībnieki, kas saņem darbu, mācību vai prakses piedāvājumu tūlīt pēc dalības pasākuma (Unemployed participants who receive an offer of employment, continued education, apprenticeship or traineeship upon leaving)	13 200	Bezdarbnieki, tostarp ilgstošie bezdarbnieki	Vienu reizi gadā
3.	Bezdarbnieku skaits, kas pabeidz dalību JNĪ atbalstītajos pasākumos	17 000	Bezdarbnieki, tostarp ilgstošie bezdarbnieki	Vienu reizi gadā
4.	Bezdarbnieku skaits, kas saņem darbu, mācību vai prakses piedāvājumu tūlīt pēc dalības pasākuma (Unemployed participants who receive an offer of employment, continued education, apprenticeship or traineeship upon leaving)	15 700	Bezdarbnieki, tostarp ilgstošie bezdarbnieki	Vienu reizi gadā
5.	Bezdarbnieku skaits, kas tūlīt pēc dalības pasākuma ir iesaistīti izglītībā vai apmācībā, iegūst kvalifikāciju vai ir nodarbināti (Unemployed participants who are in education/training, or who gain a qualification, or who are in employment upon leaving)	10 000	Bezdarbnieki, tostarp ilgstošie bezdarbnieki	Vienu reizi gadā
6.	Ilgstošie bezdarbnieki, kas pabeidz dalību JNĪ atbalstītajos pasākumos (Long-term unemployed participants who complete the YEI supported intervention)	6 000	Ilgstošie bezdarbnieki	Vienu reizi gadā
7.	Ilgstošie bezdarbnieki, kas saņem darbu, mācību vai prakses piedāvājumu tūlīt pēc dalības pasākuma (Long-term unemployed participants who receive an offer of employment, continued education, apprenticeship or traineeship upon leaving)	5 800	Ilgstošie bezdarbnieki	Vienu reizi gadā
8.	Ilgstošie bezdarbnieki, kas tūlīt pēc dalības pasākuma ir iesaistīti izglītībā vai apmācībā, iegūst kvalifikāciju vai ir nodarbināti (Long-term unemployed participants who are in education/training, or who gain a qualification, or who are in employment upon leaving)	3 500	Ilgstošie bezdarbnieki	Vienu reizi gadā
9.	Neaktīvie dalībnieki (NEETs), kas pabeidz dalību JNĪ atbalstītajos pasākumos (Inactive participants not in education or training who complete the YEI supported intervention)	8 700	Izglītība vai apmācība neiesaistītas neaktīvās personas	Vienu reizi gadā
10.	Neaktīvie dalībnieki (NEETs), kas saņem darbu, mācību vai prakses piedāvājumu tūlīt pēc dalības pasākuma (Inactive participants not in education or training who receive an offer of employment, continued education, apprenticeship or traineeship upon leaving)	2 252	Izglītība vai apmācība neiesaistītas neaktīvās personas	Vienu reizi gadā
11.	Neaktīvie dalībnieki (NEETs), kas tūlīt pēc dalības pasākuma ir iesaistīti izglītībā vai apmācībā, iegūst kvalifikāciju vai ir nodarbināti (Inactive participants not in education or training who are in education/training, gaining a qualification, or in employment upon leaving)	6 500	Izglītība vai apmācība neiesaistītas neaktīvās personas	Vienu reizi gadā
12.	Dalībnieki, kas tūlīt pēc izglītības vai apmācības programmas, kas paredz kvalifikācijas iegūšanu, vai prakses sešu mēnešu laikā pēc aiziešanas (Participants in continued education, training programmes leading to a qualification, an apprenticeship or a traineeship within six months of leaving)	8 000	NA	Vienu reizi gadā
13.	Dalībnieki, kas nodarbināti sešu mēnešu laikā pēc dalības pasākuma	7 500	Bezdarbnieki, tostarp ilgstošie bezdarbnieki	Vienu reizi gadā
14.	Dalībnieki, kas pašnodarbināti sešu mēnešu laikā pēc dalības pasākuma	80	Bezdarbnieki, tostarp ilgstošie bezdarbnieki	Vienu reizi gadā

Labklājības ministre

Ilze Višule

17.12.2013. 09:25

12186

A.Nikolajeva

67021503, Alona.Nikolajeva@lm.gov.lv

LMzin_JG_171213.doc; Informatīvais ziņojums par jauniešu garantijas īstenošanu Latvijā 2014.-2018.gadā